VIAȚA ILUSTRATĂ

ANUL X. Nr. 4 APRILIE 1943

Anul X Aprilie 1943 Nr. 4

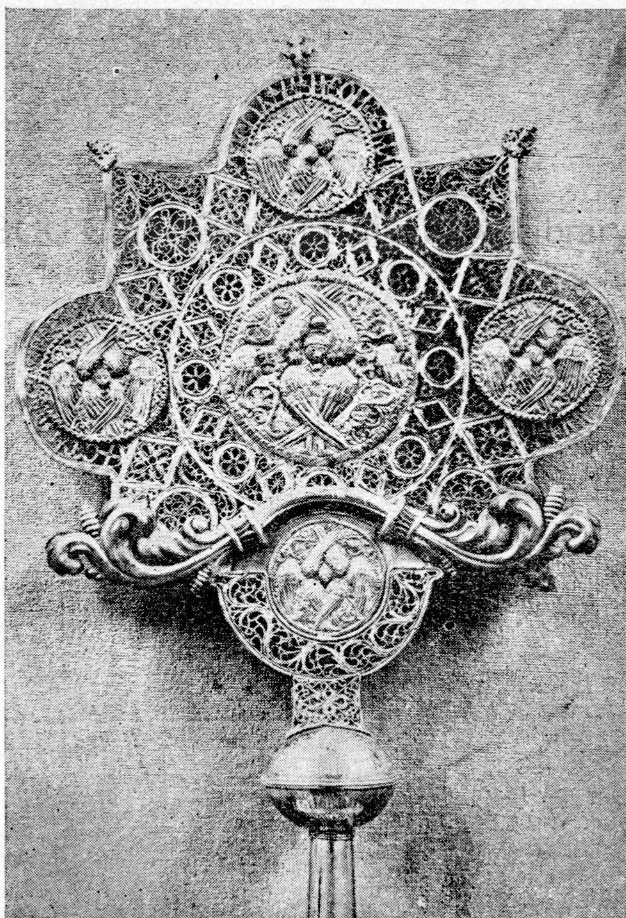
VIAȚA ILUSTRATĂ

CUVÂNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ LA PRAZNICUL ÎNVIERII DOMNULUI

IUBIȚII MEI FII SUFLETEȘTI

Mai ales în cumplitele vremi prin care trece lumea – și noi împreună cu ea – fiecare zi de viață trebue socotită ca un dar al milostivirii lui Dumnezeu. De aceea nu putem mulțumi îndeajuns bunului Părinte ceresc, că ne-a învrednicit să ajungem iarăși luminata zi de praznic a Invierii Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, prilej de neasemuită bucurie, de negrăite mângâeri, de împăcare cu Dumnezeu și de înfrățire cu semenii noștri.

Cu adevărat *„aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim întrânsa"*. Căci în ea se vădește covârșitoarea bunătate și iubire a cerescului Tată față de fiii Săi cei căzuți în păcatul neascultării – și tot în ea se arată cinstea și mărirea fără seamăn cu care El a încununat pe unul născut Fiul Său pentru desăvârșita Lui ascultare – până la moarte – și încă moarte pe cruce!

Ripidă de argint aurit din veacul XV

Nicio bucurie nu se poate asemăna cu bucuria Paștilor, pentrucă niciun dar nu este atât de prețios ca darul adus nouă de Domnul nostru Iisus Hristos prin moartea Sa pe cruce și prin învierea Sa cea de a treia zi. Acest dar este însăși mântuirea sufletelor noastre, adecă răscumpărarea noastră din robia păcatului și a morții.

Iubiții mei fii sufletești,

Toate robiile sunt rele, fiindcă toate sunt împreunate cu suferințe, cu cazne, cu munci. Și toate sunt nevrednice de omul pe care Dumnezeu – când l-a zidit – l-a înzestrat cu libertate. Totuși cea mai grea și cea mai rușinoasă robie e a păcatului. In robia față de oameni te pot împinge oamenii; în robia păcatului însă te înjugi totdeauna tu singur. Și apoi oamenii îți pot robi doar trupul cel pieritor, sufletul însă nu ți-l pot lega cu niciun fel de cătuși. Cel robit oamenilor poate fi slobod lui Dumnezeu. Robia trupului ține numai în veacul de acum, iar robia sufletului prin păcat ține și în veacul de acum și în celce va să vină.

In această robie s'a înjugat Adam prin păcatul trufașei neascultări și ea ar fi împărățit peste oameni până la sfârșitul veacurilor și dincolo de ele, dacă Tatăl cel ceresc nu s'ar fi îndurat să trimită – la sorocul rânduit de El – pe însuși Fiul Său cel iubit, ca prin jertfa Lui să șteargă păcatul și să ridice osânda lui din lume, așezând pe om iarăși în scaunul de cinste al fiilor lui Dumnezeu.

Acest dar împărătesc nu l-a câștigat omul prin vrednicia sa. Nici măcar prin vreo căință ca a fiului pierdut din Evanghelia Dom-

nului. Ci el s'a revărsat asupra lumii numai şi numai din iubirea cea fără de margini a Părintelui celui ceresc, din covârşitoarea Lui milă de oameni. Căci zice Scriptura: *„Aşa a iubit Dumnezeu lumea, încât şi pe Fiul Său cel unul născut l-a dat, ca tot celce crede întrânsul să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică"* (Ioan 3, 16).

Nici o biruinţă nu se câştigă fără luptă şi fără jertfă. Iar pentru cea mai strălucită biruinţă – a vieţii asupra morţii – Fiul lui Dumnezeu a trebuit să poarte cea mai inviforată luptă şi să aducă cea mai mare jertfă.

De bună seamă şi alţii s'au mai umilit, au mai suferit, şi-au dat chiar viaţa pentru răscumpărarea unor bunuri mai înalte. Şi fără'ndoială orice jertfă e frumoasă şi de toată lauda vrednică. E frumoasă jertfa pentru părinţi şi fraţi; e frumoasă jertfa pentru copii; e frumoasă jertfa pentru neam şi ţară. Toate aceste jertfe – oricât de măreţe ar fi – sunt totuşi oarecum fireşti. Atâtea legături de tot felul ne leagă de părinţii, de fraţii, de fii pentru cari suntem gata să suferim. Şi – după cuvântul sfântului Apostol Pavel – încă pentru cei buni se mai găsesc oameni care să moară. Dar pentru cei răi?! Ci iată, că Mântuitorul nostru Iisus Hristos pentru cei răi a murit. Dumnezeu fiind – pentru ei *a luat chip de rob, făcându-se asemenea oamenilor... şi smerindu-se pe sine ascultător s'a făcut până la moarte!* (Fil. 2, 7–8).

Dar, dragii mei, tocmai de aceea *„şi Dumnezeu l-a preaînălţat pe Dânsul şi i-a dăruit lui nume, care este mai presus de orice nume, ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece: al celor cereşti şi al celor pământeşti şi al celor dedesupt şi să mărturisească toată limba că Domn este Iisus Hristos întru mărirea lui Dumnezeu Tatăl"* (Fil. 2, 9–10).

D. Bâscu şi C. Mihaescu: Cina cea de taină

Pe Celce de bună voie s'a dat morţii, Dumnezeu l-a înviat; pe celce smerindu-se s'a pogorit până în iad, l-a înăţat la cer, unde şade deadreapta Tatălui şi de unde iarăşi va să vină cu mărire să judece viii şi morţii.

Mărirea lui o slăvim mai ales la praznicul Sfintelor Paşti în cântarea: *„Hristos a înviat din morţi cu moartea pe moarte călcând şi celor din mormânturi viaţă dăruindu-le"*. Şi următori ne facem voii lui preasfinte când cu inima încinsă de dragoste ne chemăm unii pe alţii cu viersul cel dulce al Stihirii: *„Ziua Invierii – şi să ne luminăm cu prăznuirea şi unul pe altul să ne îmbrăţişem să zicem fraţilor şi celorce ne urăsc pe noi şi să iertăm toate pentru înviere..."*

Dar, iubiţii mei fii sufleteşti, trebue să recunoaştem că nu toţi câţi cântă acest dulce viers al împăcării sau altele asemenea lui, sunt tot atât de osârduitori în plinirea chemărilor lui. Fără îndoială e şi greu să le împlineşti. Fiindcă toate chemările mari ale Evangheliei Domnului şi ale Bisericii lui dreptmăritoare sunt potrivnice firii celei pământeşti a omului, pornirilor lui trupeşti şi relelor lui năravuri. Intr'adevăr este oare uşor să iertăm celorce ne greşesc, când firea noastră ne'ndeamnă la răsbunare? Este oare uşor să ne îmbrăţişem cu vrăşmaşii noştri, când firea noastră ne'ndeamnă să le 'ntoarcem spatele? Este oare uşor să-i zici frate celuice te urăşte, să binecuvintezi pe celce te blastămă şi să faci bine celuice te prigoneşte fără răgaz? Este oare uşor să iubeşti pe vrăşmaşul tău aşa cum iţi porunceşte Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos? Fără îndoială că nu este uşor. Dimpotrivă – celui cu mintea veacului acestuia – i se pare cu neputinţă. Ba i se pare chiar o nebunie, adecă un lucru împotriva firii!

Şi totuşi pacea şi bună'nvoirea nu se sălăşlueşte între oameni decât cu plinirea acestor porunci „nebuneşti". Răul din lume nu va fi izgonit decât prin înfrânarea pornirilor noastre dobitoceşti, prin cârmuirea înţeleaptă a firii pământeşti care ne stăpâneşte cu atâta tiranie. Fiindcă dacă dăm frâu liber firii, ea răspunde urei cu ură – şi ura nu se mai sfârşeşte; ea răspunde răului cu rău şi răul nu se mai gată; ea răspunde loviturei cu lovitură şi sabia nu mai intră în teacă; ea răspunde sângelui cu sânge – şi sângele nu mai încetează să curgă.

Iată, iubiţii mei fii sufleteşti, unde duce slo-

bozenia firii celei de jos a omului, înţelepciunea oamenilor deprinşi să judece cu mintea veacului acestuia.

Este însă şi o altă judecată: a omului deprins să judece cu *„mintea lui Hristos“* (I Cor. 2, 10). Ea duce la pace, la frăţie sfântă, la bună sporire întru toate cele trebuitoare vieţii acesteia şi celei viitoare. Adevărat: drumul înfăptuirii acestei judecăţi, e strâmt. Ca să poţi merge pe el trebue să fii treaz. El e presărat cu năcazuri şi cu suferinţe, pentru indurarea cărora ţi se cere să fii bărbat întreg. El îţi pretinde jertfe adeseori din cale afară de grele. Dar şi drumul pe care te'mping pornirile cele de jos este greu şi el e împreunat cu scârbe, cu suferinţe şi cu jertfe. Din aceste suferinţe şi jertfe însă nu te pricopseşti, ci te osândeşti, fiindcă ele izvoresc din păcat şi sporesc păcatul în lume. Şi plata păcatului este moartea. Ci suferinţele şi jertfele omului care umblă pe drumul vârtuţii, duc la înviere şi viaţă.

Ceice au mintea lui Hristos le cetesc toate acestea din Invierea Domnului ca dintr'o carte şi se lasă povăţuiţi de înţelepciunea lor. Ei ştiu că pentru a izbăvi lumea, Hristos a trebuit să moară. Dar murind de bună voie, a înviat, arătând lumii că nicio jertfă curată nu rămâne fără roadă. Ei ştiu că împărăţia lui Dumnezeu este a celor goniţi pentru dreptate şi se mângăe *că celor credincioşi până la moarte li se va da cununa vieţii* (Apoc. 2, 10). Ei ştiu că cei ce mor cu Hristos împreună cu el vor învia. De aceea ei cred şi nădăjduesc întru Domnul. De aceea ei se veselesc privind la Hristos celce străluceşte în neapropiata lumină a Invierii, ca la un steag de biruinţă. *Ei nu se tem de ceice ucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă* (Matei 10, 28), ci îndrăsnesc cu Hristos care a biruit lumea, încredinţaţi fiind că *de s'ar şi strica omul nostru cel dinafară, cel dinlăuntru se întăreşte din zi în zi* (II Cor. 4. 16).

Aşa să priviţi şi voi, dragii mei, la Hristos cel înviat din morţi, ca la chezăşia învierii noastre. Nimic să nu vă depărtă de El: *Nici necazul, nici strâmtorarea, nici prigoana, nici foametea, nici golătatea, nici nevoia, nici sabia* (Rom. 8, 35). Fiţi următori credincioşi Evangheliei Lui celei sfinte şi plinitori ai poruncilor Bisericii Lui dreptmăritoare, stâlp şi temelie adevărului. Ea este nebiruita corabie care ne poartă pe valurile acestei vieţi pline de primejdii – şi – având cârmaciu dumnezeesc – Ea singură ne scoate la limanul izbăvirii. Ca'n toate vremile înviforate, se vor ivi şi astăzi oameni cari vor căuta să vă fure *„cu înşelăciunea deşartă, după predania omenească, după stihiile lumii, nu după Hristos“* (Col. 2, 8). Ci voi să nu vă luaţi după şoaptele lor şi să nu vă clătiţi din credinţa întru care v'aţi născut. Căci ea e credinţa întru care au vieţuit şi înaintaşii voştri şi 'ntru care s'au săvârşit ei cu cinste. Cine se lapădă de Biserică se lapădă de Hristos şi se lipseşte de izbăvirea cea întru El. Acela se lipseşte în chip nebunesc de bucuria Paştilor, de lumina Invierii – rămânând un biet rătăcitor prin întunericul veacului acestuia, pradă tuturor ispitelor aducătoare de moarte.

In pridvor

Ci voi, cari prin paharul nestricăciunii v'aţi curăţit simţirile, ca să vă faceţi vrednici de bucuria zilei în care *„toate s'au umplut de lumină: şi cerul şi pământul şi cele dedesubt“* – rămâneţi *„fără prihană şi curaţi, fii nevinovaţi ai lui Dumnezeu ...ca să străluciţi ca nişte luminători în lume“ !* (Fil. 2, 15).

Iubirea de Dumnezeu şi bucuria Paştilor în frăţia voastră nefăţărită să se vădească. Ea să vă închege într'o obşte sfântă pe care nicio putere lumească să n'o mai poată risipi. Ea să vă mângăie şi să vă întărească în toate zilele vieţii voastre.

Ea să vă împuţineze mai ales astăzi şi durerea că mulţi din cei scumpi ai voştri nu sunt acasă în această mare zi de praznic, ci sunt departe, unde se oştesc împotriva puterilor întunericului. Nu-i uitaţi nici pe ei din rugăciunile voastre. Îmbrăţişaţi cu dragostea voastră pe orfani, pe văduve şi pe toţi cei săraci şi lipsiţi, ajutându-i frăţeşte, ca purtând împreună poverile ceasului de acum să vă învredniciţi de belşugul binecuvântărilor pe care îndurarea lui Dumnezeu le va revărsa, când va găsi cu cale, asupra noastră a tuturora.

Nu încetaţi a vă ruga Părintelui atotputernic să risipească ura dintre noroadele pământului şi să trimită în lume pacea dreaptă, pacea sfântă, pacea lui Hristos.

Cu aceste gânduri şi simţăminte vin la voi, iubiţii mei fii sufleteşti, în luminata zi a Învierii Domnului, pe care doresc din tot sufletul s'o petreceţi sănătoşi întru duhovnicească desfătare şi s'o ajungeţi întru mulţi fericiţi ani.

Împărtăşindu-vă arhiereştile mele binecuvântări, vă trimit cu toată părintească mea dragoste şi strămoşeştile noastre bineţe:

Hristos a înviat!

Darul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu Tatăl şi împărtăşirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toţi.

Dată în reşedinţa noastră episcopească la Praznicul Învierii Domnului din anul 1943.

Al vostru al tuturor de tot binele voitor

† NICOLAE,
episcop

CTITORUL...

de C. AMĂRĂSCU

Prins în zid de mânăstire,
Lângă Theodor Tiron,
Puiul de boier, cocon,
Tremură 'n giubea subţire
Dup 'un fir de isbăvire.
Ochi albaștri de vopsea,
Nedormiți dela sfințire,
Stau d'un veac deschiși așa
Pironiți spre-o giurgiuvea.

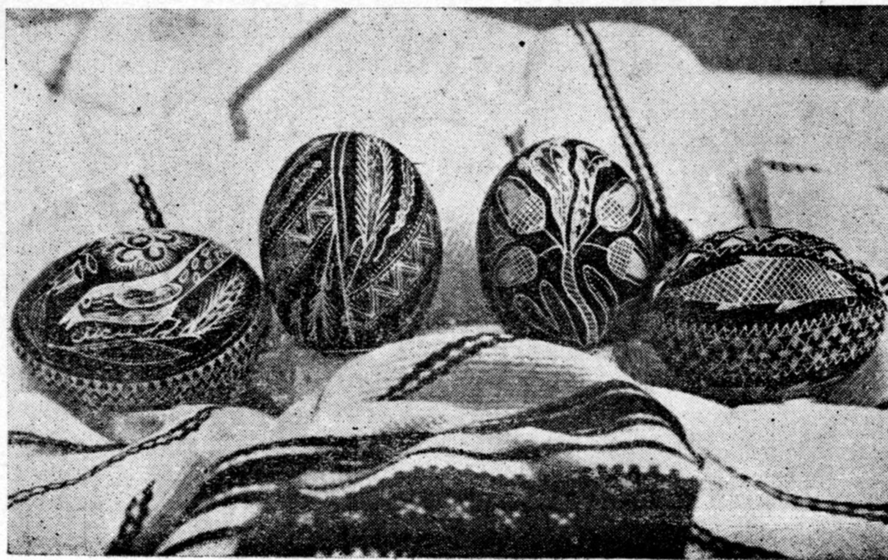
Din conac de fum, deseară,
O să vină la vecerne.
La picioare gând i-așterne
Lăicer de primăvară,

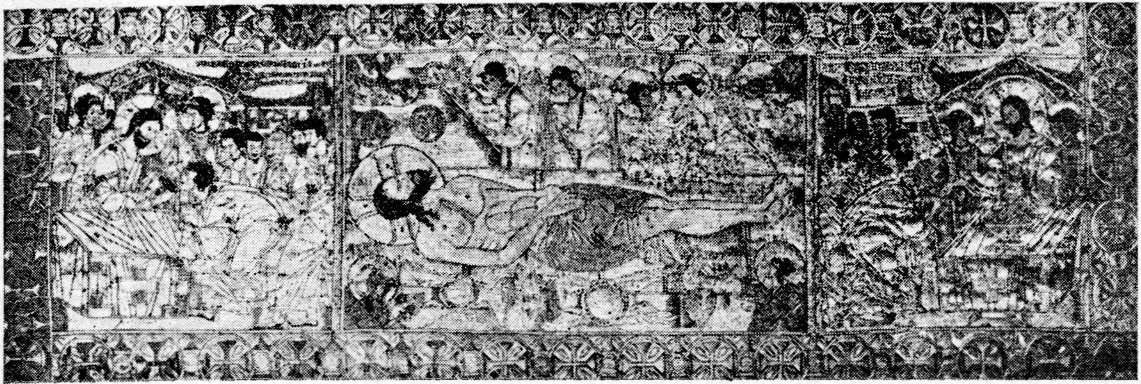
Floare de pelin amară,
Flori plușate de gutui,
Ca să nu fim de ocară.
Suie gând în calea lui
Prin Livada cerului...

O să stea în strana dreaptă
Cum a stat acum un veac.
(Mai în fund popor sărac
Se închină și așteaptă...)
Mâna lui neîntinată
Peste gloată 'ngenunchiată.

. . . .

Plânge 'n zid lângă Tiron
Sub vopsele un cocon....

IN AŞTEPTAREA PAŞTILOR

de L. G. MUNTEANU

Invierea Domnului este cea mai mare, cea mai luminoasă sărbătoare a intregei sufläri creştine.

E mare *prin amintirea faptului pe care îl prăznueşte; prin înnoirea ce o lucrează în sufletul fiecărui credincios şi prin frumuseţea decorului în care au îmbrăcat-o cele 19 veacuri de viaţă creştină.*

Faptul pe care-l prăznuim la Paşti este invierea Mântuitorului. După mărturisirea unanimă a sfinţilor evanghelişti ca martori ai minunei, Iisus Hristos, a treia zi după răstignire şi inmormântare a călcat puterea morţii, inviind. Astfel mormântul proaspăt săpat in piatră s'a golit fără ca paznicii să poată opri măreţia invierii. Pentru Fiul lui Dumnezeu cel inviat nu erau cu putinţă piedeci omeneşti.

Arătarea ingerilor, prăvălirea pietrii de pe mormânt şi cutremurul de pământ sunt primele semne ale invierii. Puţin după aceasta ingerii vestesc mironosiţelor femei venite la mormânt cu miresme că Iisus a inviat.

Invierea Mântuitorului este principalul adevăr de credinţă al creştinismului, nelipsit din toate simboalele de credinţă.

Importanţa lui este uriaşe, căci Invierea inseamnă implinirea prorociilor vechi privitoare la preamărirea lui Messia; inseamnă implinirea intreitei preziceri a Mântuitorului, făcută apostolilor in legătură cu patimile şi preamărirea Sa; inseamnă implinirea semnului simbolic al lui Iona arătat de Iisus fariseilor, cari necontenit cereau semne din cer pentru a crede Lui; inseamnă preamărirea firii omeneşti a lui Hristos; inseamnă incununarea lucrării Lui pământeşti; inseamnă suprema dovadă a dumnezeirii Lui.

Efectul minunii a fost covârşitor asupra desvoltării Bisericii creştine. Hristos cel trădat de Iuda, prins de slugile sinedriului in grădina Getsimani, osândit de farisei la moartea ruşinoasă pe cruce, ca un revoluţionar, scuipat, batjocorit, bătut până la sânge, apoi răstignit intre doi tâlhari spulberase toate nădejdile pe cari apostolii, ucenicii şi o bună parte din popor le legase de el.

Intr'o clipă părea că se dărâmase toată opera clădită de Iisus in cei trei ani de neobosită activitate. Toţi câţi entusiasmaţi de măreţul Lui ideal i s'au alăturat, toţi câţi prin El nădăjduiau o schimbare in bine a vieţii, s'au împrăştiat, L-au părăsit, iar Petru care numai cu puţin inainte se lăudase că de va fi nevoe va merge alături de El până la moarte, s'a lepădat de El ca de un strein.

Şi dacă mormântul ar fi inchis pentru totdeauna trupul neinsufleţit al făcătorului de minuni din Nazaret, al invăţătorului atât de cinstit de popor, toate străduinţele Lui ar fi rămas un vis frumos, dar nerealizat. Amintirea Lui s'ar fi păstrat in istorie, ca şi amintirea unui om mare a unui geniu, care a incercat ceva bun, ceva măreţ, dar n-a fost inţeles de contimporanii săi.

Invierea lui Hristos însă, dovedită printr'o serie intreagă de arătări, strânge la un loc pe apostoli, ii face să se ruşineze de indoiala lor, să se căiască de micimea sufletului lor, să creadă că Invăţătorul lor este cu adevărat fiul lui Dumnezeu.

In lumina acestei credințe învățătura Lui prinde alt înțeles, iar făgăduințele Lui nasc o nădejde tare și de nezdruncinat în realizarea lor.

Hristos cel înviat mână pe apostoli la drumul misionarismului evangelic. Temeiul predicei lor, supremul argument evangelic este minunea învierii.

Astfel sutașul Corneliu cere să fie botezat abia după ce Petru declară solemn: „Și noi suntem martori a toate câte a făcut El în ținutul Iudeilor și în Ierusalim; Pe care Iudeii l-au omorît spânzurându-l pe lemn, pe acesta Dumnezeu l-a înviat a treia zi și l-a dat să se facă arătat. Nu la tot norodul, ci nouă martorilor celor mai înainte rânduiți de Dumnezeu, cari am mâncat și beut împreună cu El, după ce a înviat din morți."

Apostolul Pavel se convertește prin arătarea lui Hristos cel înviat. El nici nu cunoaște alt Hristos. Pe credința în învierea Lui clădește atâtea comunități înfloritoare în mijlocul lumii păgâne. El singur spune Corintenilor: „Dacă n'a înviat Hristos, zadarnică este propovedania noastră, zadarnică și credința voastră."

Importanța consecințelor cari decurg din faptul învierii Mântuitorului a făcut pe dușmanii creștinismului să se ridice cu toată puterea împotriva Lui. Ei știau că în momentul când vor putea zgudui credința în această minune, ușor vor putea dărâma întreaga clădire a creștinismului. Un creștinism care nu are la originea sa învățătura și sprijinul Fiului lui Dumnezeu, nu mai este creștinism, adecă suprema religie care cu nimic nu va putea fi înlocuită în sufletul omenesc.

Dim. Hornung: Sărutarea lui Iuda

Principalele atacuri împotriva învierii Domnului, formulate de vrășmașii lui sunt următoarele trei:

1. Trupul neînsuflețit al lui Iisus ar fi fost furat de ucenicii lui noaptea; ei au răspândit apoi minciuna între popor, că El a înviat. Povestea despre învierea Lui este deci o minciună grosolană, o înșelăciune.

Spusele fariseilor n'au amuțit deodată cu ei, ci au fost reluate de atâția necredincioși ai veacurilor următoare. Și azi mai sunt profesate în numele științei, al falsei științe, firește.

Cât de grosolan este acest atac rezultă din următoarele constatări istorice și logice: *a)* Mormântul Mântuitorului a fost sigilat și păzit de ostași înarmați. Cum ne putem închipui că niște oameni simplii, ucenicii lui Iisus, cari s'au dovedit atât de fricoși la prinderea lui și cari erau înspăimântați de amenințarea pedepsei cu moartea să îndrăsnească a ataca pe păzitori și a fura un mort? *b)* Și care ar fi fost mobilul acestui sacrilegiu de a profana un mormânt? Având ei trupul Lui neînsuflețit nu puteau avea iluzia învierii Lui. Cu atât mai puțin puteau înșela o lume întreagă. Credința lor în înviere n'a putut izvorî, decât dintr'o realitate, căci această credință le este atât de puternică, încât cu ea înfruntă toate amenințările, chiar moartea.

Ce deosebire între ucenicii lui Iisus înainte de înviere și apostolii de după înviere, cari pun temeliile Bisericii creștine în lumea iudeo-păgână!

2. A doua obiecțiune a necredincioșilor este că Mântuitorul n'a putut învia pentru simplul motiv, că nici n'a murit. Răstignirea, zic ei, nu i-a adus moartea, ci numai i-a pierdut conștiința, făcând impresia că este mort. Și cum pe atunci știința medicinii fiind abia la începuturile ei, n'a putut verifica cu adevărat moartea. Ajuns în mormânt, răceala pietrei, mirosul puternic al uleiurilor cu care a fost înbalzamat, organismul robust și tinerețea l-a făcut să se trezească, ridicând piatra de pe mormânt și ieșind afară.

Și această obiecțiune este lipsită de logică. Moartea lui Iisus a fost verificată, fiind străpuns în piept cu sulița, iesind sânge cu apă. Era de așteptat acest lucru, câtă vreme răstignirea Domnului s'a făcut prin pironire, Iisus având o scurgere de sânge de șase ceasuri. Și chiar dacă am admite imposibilul, că atunci când a fost înmormântat n'a fost mort, cum se poate ca trezindu-se la conștiință în groapă, un muribund să se poată scula, să poată ridica blocul de piatră care-l aco-

perea și care abia putea fi dat la oparte de câțiva oameni, să plece de acolo în giolgiurile morții și să se arate ucenicilor? Iată tot atâtea presupuneri imposibile. Și o asemenea arătare nu putea impresiona pe ucenici întru atât ca ei să creadă în învierea lui, ci cel mult să le trezească compătimirea.

3. In sfârșit o a treia obiecțiune ridicată în potriva învierii este că numai apostolii după răstignirea învățătorului lor gândindu-se neîncetat la El, în starea de nervositate în care se aflau și-au închipuit că-l văd trăind înviat din morți, căci prima care ajunge la această viziune este Maria Magdalena, o femeie histerică. Apoi, Petru și Ioan, două firi nervoase. Acești trei au creiat legenda învierii.

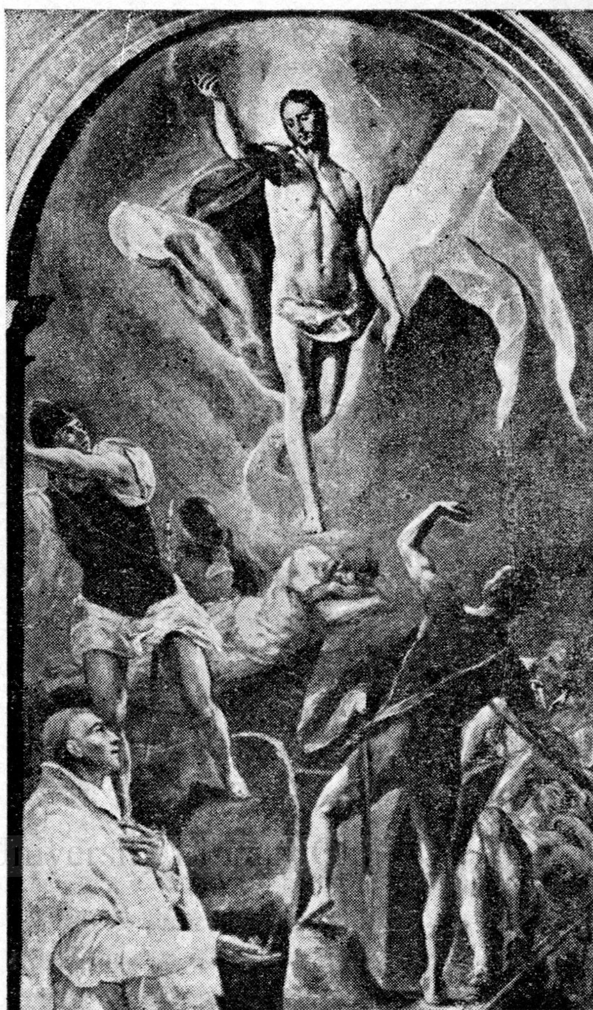
Insă din câte știm noi după datele istorice sigure, apostolii și admiratorii lui Iisus n'au fost niște vizionari. Deși oameni simpli, nu sunt lipsiți de spirit critic. Iar școala Mântuitorului n'a creiat vizionari, câtă vreme El însuși este un mare realist.

Desigur după răstignirea Lui apostolii s'au gândit mult la El amintindu-și atâtea din cuvintele și faptele Lui, dar dela acest gând până la viziunea prezenței Lui este o mare distanță. Apostolii nu pot fi socotiți vizionari, câtă vreme la început primesc vestea învierii cu mare îndoială. Necredința lui Toma merge atât de departe încă Iisus îl mustră. Și dacă arătările Domnului după înviere ar fi fost simple viziuni, apostolii după încetarea stării vizionare ar fi trebuit să fie conștienți de natura vedeniilor.

Apostolul Pavel nici nu poate fi acuzat că-i vizionar, când vede în drumul Damascului pe cel înviat, câtă vreme mai înainte n'a cunoscut pe Iisus. Deci ori cât de mult s'ar strădui dușmanii creștinismului să dărâme acest adevăr fundamental al lui, rezultatul este nul.

Invierea lui Hristos este adevărul istoric, este și rămâne credința nezdruncinată pe care o mărturisește fiecare creștin.

In al doilea rând Paștile sunt sărbătoarea înoirii sufletului creștin. Minunea învierii este cea mai puternică dovadă a dumnezeirii Mântuitorului. Nimeni dintre oameni n'a putut birui puterea morții, răsturnând legea firii. Singur Hristos a biruit-o, ca unul care este mai tare decât moartea, ca unul ce este stăpân al naturii și al legilor ei, ca Dumnezeu. Iar credința în dumnezeirea lui este temeiul credinței omenești în toate adevărurile propoveduite de El și temeiul nădejdii în toate făgăduințele Lui. In această credință rezidă marea

El Greco: Invierea

deosebire dintre creștinism și celelalte religii omenești.

In creștinism Hristos, Dumnezeu Fiul se descopere și învață pe oameni, coborând darurile mântuitoare ale cerului în lume. Se descopere ca întruchipare a făgăduinții făcute strămoșilor noștri căzuți în păcat, pentru a ne răscumpăra de sub domnia Satanei și a răului, pentru a ne împăca cu Creiatorul, pentru a ne ridica din nou la starea fericirii pierdute și viețuirea de iubire și pace cu Dumnezeu, de pace cu noi înșine, de pace cu semenii.

Ne învață a cunoaște calea care duce la răscumpărare și împăcare, la viața cea nouă.

Ne pune în vedere nădejdi mari pentru viața viitoare.

El singur trăind între noi ca om și Dumnezeu, ne-a dat și exemplul practic pentru noua viață la care ne cheamă.

Credința în dumnezeirea lui a transformat întreaga înfățișare a lumii. Concepția lui despre viață ca învățătură divină s'a impus cu puteri

nebănuite sufletului omenesc. Acesta a primit-o nu fiindcă era ceva nou, ci fiindcă era un adevăr neajuns de mintea omenească și satisfăcea ascunsa năzuință după mai bine. Ea a stârnit o innoire radicală a vieții. Credința în dumnezeirea lui Hristos a născut pe omul cel nou, omul care – după cum spune apostolul Pavel – a murit păcatului pentru a viețui lui Dumnezeu.

Astfel praznicul Paștilor ca temeiu al credinței și dumnezeirea lui Iisus, este praznicul acestei repetate innoiri a sufletului creștin.

Când Biserica anunța începutul postului mare, sufletul creștinului se cutremură ca în fața apropiatei judecăți. Conștiința este mai vie, mai activă, mai neinduplecată, scormonind gândurile sufletului. Chemarea lui Hristos la o viață fără de păcat este mai poruncitoare. Nu este creștin în sufletul căruia mai există un drum de conștiință bună, să nu se tulbure, să nu caute o îndreptare.

Postul și rugăciunea, înfrânarea poftelor, lupta împotriva ispitelor păcătoase și toate mijloacele de cari dispune sunt folosite pentru curățire.

Deodată cu soarele primăverii, care cheamă la viață nouă natura amorțită de asprimea iernii, porunca Mântuitorului cheamă la libertate și viață nouă sufletul amorțit de păcat. Și precum seva vieții întinde pe câmpie covorul verde al ierbii și florilor și îmbracă codrul în haina frunzișului proaspăt, la fel din adâncurile sufletului puteri nouă de viață făuresc gânduri nouă și oțelesc voința pentru fapte mari, vrednice de mărirea lui Dumnezeu, vrednice de demnitatea omenească. Niciodată sufletul creștin nu este atât de sensibil, atât de ușor de câștigat pentru tot ceeace este măreț și bun, pentru tot ceeace este frumos. El e ca un aluat bun în care plămada idealurilor mari dospește frământătura, aducând rod. Niciodată acțiunea de mântuire a Bisericii nu prinde atât de bine ca în timpul postului mare. Sufletul omenesc par'că este atras prin puteri nevăzute spre Dumnezeu, pare că harul cerurilor se revarsă mai din belșug pe pământ.

Astfel Invierii naturii îi corăspunde innoirea omului. Puterea divină care lucrează în lumea necuvântătoare, lucrează tainic și în lumea sufletului omenesc. E destul ca omul să-și deschidă ochii minții și să-și păstreze trezvia simțurilor lăuntrice, pentru a putea înțelege că Dumnezeu îl pregătește pentru a prăznui cu vrednicie minunea răscumpărării Fiului Său.

Și cât de binecuvântată este această pregătire, ce ușurare aduce sufletului și întregei noastre ființe! Căci mare și minunat lucru este să vezi cum toate gândurile negre se topesc la adierea caldă și nevăzută a darului dumnezeiesc, cum viața se însenineaza și se umple de nădejdi nouă. Și toată această putere înoitoare izvorăște din conștiința că Hristos, Fiul lui Dumnezeu, este alături de noi, că El ne iubește, că El a plătit răscumpărarea noastră din păcat, că ne-a gătit lăcaș nou de fericire vecinică.

Ne innoim prin puterea innoitoare a jertfei pe cruce și a învierii lui Hristos. Ne innoim curățindu-ne de păcate și pregătindu-ne pentru împreunarea noastră cu Hristos la praznicul Invierii Lui. Ne innoim în nădejdea învierii noastre în ziua judecății și a vieții de apoi.

Cât de profundă este conștiința acestei învieri la poporul nostru se vede din totala schimbare a felului de viață pe care o duce în timpul postului mare. Țăranul nostru, ca tip reprezentativ al neamului, în acest timp se transformă pe deaîntregul. Infrânării dela mâncare și beutură, simplității alimentării, îi corăspunde înfrânarea dela o serie întreagă de practici pe cari le consideră păcătoase sau cel puțin necruțătoare.

Măsura în care trupește și sufletește se innoește o aplică și innoirii întregei lui gospodării. Repară, curăță, văruește, încât toate ale lui de praznicul Paștilor râd împrospătate. De unde această strădanie spre totala innoire, dacă nu din gândul simplu, dar profund creștinesc că nu poate primi mai cu demnitate pe Hristos cel inviat, decât murind și el pentru tot ceeace este mai putred, învechit și privind pe cele bune, cele nouă?

In fine praznicul Paștilor este îmbrăcat în cea mai pitorească și originală haină pe care a plăzmuit-o sufletul creștin.

Slujbele religioase ale postului mare, ca timp de pregătire, sunt mai dese, mai captivante, mai înălțătoare. Coloritul cântărilor liturgice atinge cele mai profunde coarde ale sufletului; stihurile pline de profundă gândire și poezie cheamă pe om la pocăință, amintindu-i de pătimirea Fiului lui Dumnezeu pentru izbăvirea noastră. Punctul culminant îl ajung aceste slujbe în săptămâna mare. In ele se desfășoară întreaga dramă de pe muntele Golgota. Cine nu tresare în fața amintirii ei? Cine nu se cutremură gândind la măreața luptă pe care Fiul lui Dumnezeu a dat-o cu Satana, stăpânitorul lumii, pentru a salva pe om. Chiar și pentru nenorociții cari, ajunși în vâltoarea vieții fără un razim puternic în convingerile creștine și-au pierdut credința, slujbele din săptămâna mare sunt o grea încercare. Atmosfera de pietate de înălțare spre Dumnezeu ce stăpânește până și în cele mai umile biserici, este impresionantă. In această atmosferă de duioasă cântare, de mișcătoare poezie,

de mister profund, duhul lui Hristos este mai prezent în mijlocul credincioşilor Lui.

In nici o Biserică creştină însă în desfăşurarea slujbelor postului mare nu este atâta dramatism, atâta pioasă muzicalitate, atâta cutremurător mister, ca în Biserica noastră.

In bisericuţa de lemn pe vârf de deal, înconjurată de crucile plecate de vreme ale cimitirului – luminată în amurgul deniilor, sau în noaptea din Vinerea mare, de mii de făclii de ceară – plină până la refuz de ţărani cu înfăţişarea mândră – de ţărance frumoase la chip, cu privirea limpede şi cuminte, în haine strălucind de curăţenie – de copii voinici, isteţi şi plini de viaţă, cu toţii cântând după dascălul din strană şi bătând mătănii în momentele mai însemnate, este ceva mai intim, mai atrăgător decât chiar slujbele din marile catedrale.

Slujbele postului mare la noi mai au şi o altă semnificaţie specifică. Din moşi-strămoşi ele unesc la rugăciune pe voievozi, pe burghezi şi ţărani. Aci se vede unitatea de simţire, unitatea de credinţă, unitatea de nădejdi. Cot la cot, mic şi mare stau în faţa lui Dumnezeu ca fraţi buni, împărtăşind acelaşi soarte.

Desăvârşirea frumuseţii o ajung aceste slujbe în slujba Invierii. Cuvântul omenesc este prea slab ca să poată exprima tot ceeace simţim noi când în noapte la sunetul clopotelor se aude strigătul de triumf „Hristos a înviat".

Pentru noi noaptea Invierii e noaptea sfântă, noaptea în care Hristos Mântuitorul a călcat puterea morţii, a sfărâmat stăpânirea diavolului, a păcatului în lume. La noi în această noapte nimeni nu doarme, toţi veghează, fiindcă toţi vrem să fim alături de învingător, noi înşine vrem să triumfăm.

Imi aduc aminte din frageda copilărie, când încă nu puteam gusta din măreţia slujbei Invierii, bunica mă trezea din somn, pentru a veghea, spunându-mi că acum numai păgânii dorm, nicidecum un botezat, căci în noaptea aceasta şi cloşca se scoală de pe ouă.

La noi, după o frumoasă datină din bătrâni, toţi se împărtăşesc cu trupul şi sângele Domnului, fiindcă toţi vor să se împreune cu Hristos Domnul vieţii, toţi vor să fie oameni noi, înnoiţi prin post şi rugăciune, prin pocăinţa şi ispăşirea păcatelor.

Ziua de Paşti este ziua soarelui care încălzeşte pe creştinul renăscut. Sufletul jubilează de bucurie, viaţa a învins durerea şi urăciunea morţii, el prin Hristos este răscumpărat vieţii celei vecinice. Cântec şi veselie, pace şi bunăînţelegere înfrăţeşte pe toţi. Satele noastre în ziua de Paşti sunt oglinda împlinirii proorociei cântate de îngeri la naşterea Domnului: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, pe pământ pace şi între oameni bunăînvoire".

Precum creştinătatea de totdeauna, precum în deosebi neamul nostru a prăznuit la Paşti sărbătoarea credinţei în dumnezeirea Mântuitorului, a înnoirii vieţii şi nădejdii la fel şi noi mai cu seamă azi, când atâtea idei greşite vor să-şi facă intrare în lume, pentru a-i schimba mersul spre ţinte puţin lămurite, legându-ne şi mai mult de trecut ca de un izvor de nesecată viaţă, să aşteptăm Paştile cu sufletul curat, cu credinţa tare în ajutorul dumnezeiescului Fiu.

Traian Bilţiu-Dăncuş: Joc ficioresc în Máramaros-Maramureş

MOARTEA LUPULUI

(Fragment din romanul „Viață Nouă")

de MIRCEA ELIADE

Mac plecă de acasă într'o bună zi, după obiceiul lui, fără să spună nimic. Veni disdedimineață cu mașina unui prieten, își luă cele două arme de vânătoare, cizmele, cartușele pline și o mică valiză în care îndesase un costum de haine, câteva cămăși și pulovere. Mai greu a fost să ducă lupul. Nu era niciun bărbat prin curte, iar în servitoare n'avea nicio încredere. Dela Tereza aflase că bătrânul Ionică Sion rămăsese noaptea acasă, și era singur. Deobiceiu, disdedimineață, îl mai putea găsi pe Bordei în „bibliotecă", și Bordei ar fi știut să-i dea o mână de ajutor. E adevărat că lupul era în lanțuri, dar trebuia totuși dus până la mașină de doi oameni; unul ar fi ținut lanțurile, iar celălalt l-ar fi păzit cu o furcă să nu se zmucească.

In cele din urmă, Mac se hotărî să caute vreun vecin inimos ca să-l ajute. La capătul străzii se afla un atelier de reparat biciclete, unde avea câțiva prieteni, dar era prea devreme ca să găsească pe cineva acolo. Rămase câtva timp în poartă, înconjurat de câini, neștiind ce cale să apuce. Zări însă un oltean cu fructe, și-l chemă însuflețit.

– Măi vere, i se adresă el familiar, nu vrei să-mi dai o mână de ajutor?! Am un lup în fundul curții și trebuie să-l bag în cutia asta dela mașină...

Hotărîse într'adevăr să ducă lupul în lada de bagaje dela spatele mașinei. Până la moșie nu făcea mai mult de trei ceasuri, oricât ar fi fost de desfundate drumurile, și cum mașina era cam veche și lada nu se închidea prea bine, Mac socotise că lupul va avea destul aer ca să nu se înăbușească. Dar olteanul îl privea cu un zâmbet ironic, lăsând bine a înțelege că el nu-i chiar atât de ușor păcălit.

– E un lup bătrân, mă, în lanțuri, continuă Mac cu fervoare, nu-ți fie frică. Vreau să-l duc la moșia noastră, că se prăpădește aici. Stă acolo, în grajd, adăugă arătând cu mâna spre fundul curții. Vino să-l vezi!... Haide, mă, nu-ți fie frică!...

Fără să se lipsească de zâmbetul lui de neîncredere și ironie, olteanul își lăsă coșurile în curte și-l urmă pe Mac spre grajd. Au trebuit mai întâi să închidă toți câinii, căci par'că le simțiseră gândul și începuseră să latre și să le dea, desnădăjduiți, târcoale. Tereza și cu cele două femei i-au închis, pe rând în pivniță, în bucătărie și în odaia de baie. Apoi Mac i-a adus o furcă de fier olteanului și a intrat în grajd.

Lupul zăcea întins pe o coastă, prefăcându-se nepăsător la zarva câinilor, al căror lătrat se auzea până aici. Avea la gât o zgardă groasă de fier, de care erau prinse două lanțuri, țintuite prin lacăte de doi pari. Când primise în dar lupul, Mac se îndeletnicise cu pasiune să-i facă traiul cât mai comfortabil în grajd, dar și cât mai sigură captivitatea. El iscodise sistemul acela cu lanțuri, zgardă și lacăte, care îngăduiau lupului să se învârtească doi pași în jurul fiecărui par.

Olteanul îl privea cu uimire și negrăită admirație cum se apropie și începe să descuie lacătele. Lupul nu se ridicase nici când văzu pe Mac că zornăie lanțurile. Doar își repezea hoțește ochii

când la el, când spre ușa grajdului, în pragul căreia rămăsese olteanul cu furca de fier, Tereza și femeile. Captivitatea îl îmbătrânise mult. Incepuse să năpârlească, și în jurul grumazului blana îi era atât de roasă de zgardă, încât i se zărea, prin perii rari, pielea vânătă, murdară. Când rânjea, mai mult într'o doară, i se vedeau dinții ciuntiți, unii aproape rupți din rădăcină.

– Colții și i-a rupt la început, când a fost pus în lanțuri, lămuri Mac. Acum s'a cumințit de tot, săracul. Mănâncă numai mămăligă. Dacă i-aș da drumul în pădure, ar muri de foame, săracul de el...

– E păcat să-l chinuiți așa, domnișorule, spuse olteanul, și scuipă în lături cu seriozitate. Să-l fi omorît mai bine dela început... La ce vă folosește așa, în grajd?! că acu' nici blana nu-i bună de nimic...

– Păi, vreau să-l duc la țară, vorbi blând Mac, trăgând cu luare aminte unul din lanțuri în afară de zgardă. Ia, păzea!... strigă el repede, văzând că lupul se ridică brusc în picioare, rânjind. Ațintе' cu furca!...

– Ar fi fost mai bine să-l ducem într'un sac, spuse flăcăul apropiindu-se cu furca și prinzându-i colții de fier în ochiurile lanțului. Că așa poate să ne scape...

– Acu să încercăm fără sac... Tu, stai cu furca lângă el... eu am să-l duc de lanț, și dacă se repede îl lovesc cu ăstălaltul în cap...

Intr'adevăr, în mâna dreaptă Mac adunase lanțul pe care îl trăsese afară din zgardă. Cu stânga apucase capătul celuilalt lanț și când îl smuci, lupul își svârli spinarea amenințător. Dar toată împotrivirea lui se istovi într'un mârâit răgușit. Apoi, ca și cum ar fi ascultat de un ordin, începu să calce rar spre ușă. Flăcăul îl urmărea cu furca, scăpărându-i ochii de emoție. Mac îl îndemna zâmbind, zornăindu-și necontenit lanțul din mâna dreaptă.

– Așa, mă lupule, așa, mă!...

Femeile se dădură speriate în lături, și lupul ieși din grajd cu acelaș pas ușor legănat, cu capul plecat, ca și cum ar fi adulmecat o urmă. Numai urechile i se înviorară când trecu prin fața bucătăriei de unde lătrau dulăii. Nepăsător, ca și cum nu și-ar fi dat seama că a scăpat din grajd, lupul mergea înainte, fără grabă, necutezând să-și ridice fruntea.

– Tereza, fugi repede și deschide lada dela spatele mașinii, țipă Mac.

A fost destul de greu, totuși, să-l urce în ladă. Lupul; care străbătuse atât de cuminte curtea, începuse să tremure și să rânjească, ghemuindu-se și dându-și necontenit târcoale; îndată ce ajunse în stradă. Câțiva trecători, care zăriseră alaiul, se opriseră curioși, înconjurând mașina. Lupul refuza să mai înainteze, și Mac trebui să-l tragă cu putere, clătinându-i amenințător celălalt lanț pe deasupra capului, ca să-l aducă până la mașină. Greul rămăsese totuși de făcut. Lada mașinii era deschisă, dar lupul nu voia să asculte de îndemnul lui Mac, care-l trăgea puternic în sus, și să se urce. In cele din urmă, i-a adus Tereza un scaun și Mac a fost nevoit să ridice lupul cu brutalitate în aer, aproape sugrumându-l, și să-l zvârle în ladă. Olteanul repezi pe dată capacul, care nu se închidea, totuși, din cauza lanțului.

Casă țărănească

Mac nu voia să zvârle și capătul pe care-l ținea în mână, după lup, în ladă.

– Trebuie să am ceva de care să-l apuci, când oiu ajunge, spuse el. Că dacă-i dau drumul, îl fac câinii bucăți la curte...

Până la sfârșit, socoti că e mai bine ca lanțul să atârne afară, căci deși lada acum nu se închidea bine, lupul avea și mai mult aer decât își închipuia el la început. Ceru o frânghie și legă straşnic capacul, nu cumva să-l zmucească lupul din lăuntru, cu vre-o izbitură. Apoi strânse mâna olteanului, se sui la volan, făcu o bezea Terezei și porni în hazul curioșilor care-l priviseră tot timpul cu mirată neîncredere.

Când ajunse la moșie, cel dintâi gând al lui fu să găsească lupului un adăpost ferit de câini. Din fericire, doamna Băleanu, care nu știuse de venirea lui Mac, plecase din ajun la conacul vecin, Copăcenii din Ialomița. Mac nu întâlni la curte decât pe vehil și pe vier. Argații erau cu oamenii la câmp. La Domoala, d-na Băleanu începea arăturile înainte de Sft. Dumitru. Mac întrebă numai decât unde ar putea găzdui lupul. După multe șovăieli și discuții – căci oamenii se temeau să nu-și aprindă apoi paie în cap cu d-na Băleanu – Mac hotărî că, deocamdată, ar putea ține lupul într'un bordei părăsit de lângă portița viei, unde fusese pe vremuri vechea ghețărie, surpată în timpul războiului și prefăcută mai târziu într'un bordei, care se dovedise însă curând că nu era bun de nimic. Era însă foarte greu de purtat lupul prin bătătura conacului, căci îl simțiseră câinii și-i dădeau târcoale schelălăind. Mac hotărî să-l ducă chiar până în pragul bordeiului, deși oamenii se crucirâ când îl văzură că se urcă la volan și apasă pe accelerator. Li se părea peste putință că poate ajunge o mașină până acolo, căci nu era nici un fel de drum, iar panta era destul de aspră. Dar Mac nu cunoștea în privința aceasta nicio șovăială, mai ales că mașina nu era a lui. O zmuci de mai multe ori, trăgându-se anevoie din glodul uscat, se clătină pe marginea șanțurilor, trecu prin răgozul de fasole, dar în cele din urmă ajunse atât de aproape de gura bordeiului, încât vehilul se temu o clipă că are să se poticnească în el. Apoi, cu acelaș zâmbet care-i lumina fața atât de concentrată, desfăcu frânghia din jurul lăzii, apucă lanțul, se înarmă cu un drug pe care îl întinse vierul și ridică încet capacul. Lupul îl privi speriat, tremurând. Trupul tot îi era acum albit de praf, și deasupra ochilor pulberea se adunase atât de deasă, încât părul părea încărunțit. Văzându-l că șovăie, Mac îl trase odată, scurt, de lanț, și lupul se ghemui scâncind la picioarele lui. Sărise atât de repede și gestul fusese atât de neașteptat, încât oamenii păliră, crezând că lupul se repede la Mac. Chiar Mac ridicase drugul să se apere. Dar lupul rămase lipit de pământ, zgribulit, tremurând, și Mac fu nevoit să-l tragă anevoie până în bordei.

– Ia vezi matale – de o bucată de mămăligă rece, se rugă el de vehil. Trebuie să mai fie pe la bucătărie. Din aceia care a rămas dela câini... O să vă minunați ce frumos mănâncă... Până să vină mămăliga, Mac căută un loc unde să poată prinde lanțul în lacăt. Vehilul îl găsi încercând cu drugul pereții de lut și scândurile putrede ale bordeiului.

– Mi se pare mie că aici are să cam trăiască în libertate, spuse Mac fluerând a pagubă. N'am de ce să-l leg...

2.

Doamna Băleanu se întoarsese dela Copăceni în acea seară. Când trăsura intră în curte, înțelese că s'a întâmplat un lucru neobișnuit, căci din fund dela hotarul viei, se ridica larmă asurzitoare. Câinii înconjuraseră bordeiul, lătrând înfierbântați, sforăind, zgârîind, cu boturile lipite de pământ Doamna Băleanu îl găsi pe Mac curățindu-și pușca pe prispă, cu un aer nepăsător, atent doar la lucrul lui. Se îmbrățișară ca și cum s'ar fi despărțit în ajun.

– Dar ce-i larma asta infernală? întrebă d-na Băleanu. Ce s'a mai întâmplat?

Mac îi povesti pe îndelete cum a adus lupul dela București, căci i se făcuse milă văzându-l zăcând într'una. D-na Băleanu trimise întâi pe slujnică să gonească dulăii din jurul bordeiului, apoi ceru un pahar cu apă rece și o bucățică de zahăr, și îl ascultă gânditoare pe Mac, întinsă într'un chaise-longue cu pânză decolorată și cârpită.

– Nu-l putem ține totuși aici, vorbi ea târziu ștergându-și atentă buzele cu batista. Asta ar însemna să nu mai dormim de loc din pricina câinilor. Pentrucă noaptea trebuiesc lăsați liberi...

Mac ridică din umeri, încurcat. D-na Băleanu îl privi cu multă dragoste, fără să-și poată ascunde totuși un zâmbet ironic. Era o femeie înaltă, cu părul cărunt, cu ochii mari, cerniți, cu obrazul palid, pe care se putea ghici încă neobișnuita ei frumusețe. Vorbea rar, corect, lăsând uneori impresia unui ușor accent strein, care-i întărea și mai mult aerul de „boeroaică get-beget", cum spuneau vecinii dela Copăceni. Il întrebă vag despre casă, despre Guy, Tereza și Ionică Sion, interesându-se mai ales dacă au sosit în bună stare căruțele cu fructe, legume și găini, trimise de curând. Cât rămânea ea la moșie, casa din București

nu ducea lipsă de nimic. Nu trece o săptămână fără să nu se oprească o căruță în fața porții.

– Dar ce e cu tine?! întrebă pe neașteptate d-na Băleanu. Ești cumva bolnav?...

Mac roși, își plecă brusc ochii, ocolind privirile mamesii, dar se mulțumi să ridice din umeri. D-na Băleanu nu mai stărui. Iși cunoștea foarte bine băiatul și ghicise că-i vorba de ceva grav, dar știa că nu va putea scoate nimic dela el. Se ridică din chaise-longue și intră în casă, oftând ușor, ca și cum și-ar fi amintit acum de o durere uitată.

A doua zi, Mac porni disdedimineață spre miriști. Iși luase pușca și câinele – unul din prepelicarii bătrâni care-l așteptau întotdeauna la moșie, – dar n'avea chef să vâneze. Umbla agale, cu capul gol, cu privirea absentă în ochii lui limpezi, copilărești. Uneori, un zâmbet ii juca, pentru câteva clipe, pe față – dar să stingea curând, întunecat de expresia aceia de tristă concentrare. Trecu de miriști fără să tragă un singur cartuș, spre turburarea prepelicarului, care-l privea umil, abea cutezând să-și ridice capul. Se îndreptă spre stejarul de hotar, un stejar bătrân, strejuind singuratec cele patru drumuri care se întretăiau lângă rădăcinile lui. Era încă destul de răcoare, deși cerul sticlea limpede, și Mac grăbi pașul. Când ajunse la hotarul de miază-noapte al Copăcenilor, lăsă drumul de picior și străbătu deadreptul arătura. Se așeză alene lângă trunchiul stejarului, și-și aprinse țigarea. Apoi mângâie capul prepelicarului, se întinse bine pe spate, și începu să viseze, trăgând la răstimpuri câte un fum pe care-l risipea cu un șuerat surd, obosit. Când sfârși de fumat țigarea, o zvârli și se întinse mai comod, oftând adânc.

Rămase așa multă vreme, aproape dormitând, cu prepelicarul tupilat lângă el. Clipele se scurgeau în neștire. Era un văzduh înalt, în care toate lucrurile păreau depărtate, închise în ele înșile. Din miriști se rătăceau la răstimpuri zvonuri ciudate, pe care urechea lui vrăjită nu le mai prindea. Doar câinele il păzea, supus par'că și el aceluiaș farmec. Un fluture de toamnă, cu aripele sure, sbura scurt în jurul trunchiului stejarului. Uneori, câte o frunză se desprindea fără știre și se clătina încet, rătăcită, până jos. Durerea i se părea lui Mac mai ușor de îndurat în singurătatea aceasta. Cerul și pământul se deschideau atât de vast, încât rănile lui uitau să mai sângere. Pentru întâia oară nimicnicia i se părea consolantă, balsamică. Se lăsa furat de malancolia aceasta cosmică în care toate lucrurile se pierdeau în propria lor vacuitate. Par'că ieșise din timp...

Se întoarse la masă cu o privire atât de concentrată, încât d-na Băleanu nu se stăpâni să-l întrebe ce e cu el.

– N'am avut chef de vânat, astăzi, răspunse absent Mac. M'am dus la stejar și am ațipit...

Nu-și recăpătă obișnuita lui însuflețire decât când își aminti de lup. Luă chiar el o basmă plină cu mămăligă rece și se duse la bordei să dea de mâncare lupului. Neștiind cum să-l lege, bătuse în pământ un țăruș foarte lung de care petrecuse lanțul. Dar ii era teamă nu cumva să se fi zmucit în timpul nopții, și intră în bordei înarmat cu drugul. Găsi lupul tânjind. In jurul țărușului săpase cu ghiarele o groapă adâncă, dar Mac se întrebă dacă voise într'adevăr să scape, pentrucă săpase și alte gropi, pe unde apucase. Desfăcu basmaua și-i zvârli codrii de mămăligă, unul câte unul. Lupul se codi la început, dar prinse curaj și începu să înghită mămăliga cu mișcări scurte, săltând grumazul și lovindu-și mereu dinții. Iși privea stăpânul hoțește, și albul murdar al ochilor părea sinistru în semi-întunerecul bordeiului. Mac se așezase pe o treaptă, jucându-se încet cu drugul, fluerându-l când i se părea că rânjește.

Se întoarse apoi gânditor în casă. D-na Băleanu il aștepta, prefăcându-se că citește.

– Ce-ai hotărît cu lupul? întrebă ea blând scoțându-și ochelarii și lăsându-i semn în cartea închisă.

– Am să-l iau de aci spuse Mac. Se prăpădește în bordei. E prea multă umezeală...

Voi să se ducă în camera lui, dar d-na Băleanu il opri cu un gest, zâmbitoare.

– Mac, eu am impresia că tu îmi ascunzi ceva. Nu cumva s'a întâmplat ceva acasă?...

Băiatul o privi peste umeri, mirându-se par'că de o asemenea întrebare.

– Ce vrei să se întâmple?!... Guy își vede de treabă, nenea Ionică e cum il știi...

– Lasă-l pe Ionică... Te întreb dacă nu s'a întâmplat ceva cu tine... Nu-mi plac ochii tăi...

Se ridică încet pe scaun și se apropie de el, cu pași mărunți, obosiți. Mac ar fi vrut să fugă, dar nu îndrăzni. Așteptă, fără să întoarcă privirile, până ce simți mâna mamei apucând cu blândețe brațul.

– Ia vino încoa!... Ia spune-mi ce s'a întâmplat cu tine.

– Nimic, mamă! Ce vrei să se întâmple?

– Pe mine nu mă păcălești tu, il dojeni d-na Băleanu trăgându-l încet către canapea. Ia spune-mi!...

Mac o urmă roşind, anevoie ascunzându-şi turburarea. Se aşeză mai mult silit alături de maică-sa, pe canapea, lăsându-şi mâna în mâna ei.

– E vorba despre o fată, nu e aşa?! întrebă încet d-na Băleanu întorcându-i capul ca să-i poată privi ochii.

Mac ar fi avut să tăgăduiască şi să se scoale brusc, să fugă, dar nu mai găsi putere, şi începu să plângă, încet, fără geamăte, clătindu-şi copleşit capul.

– Dar ce s'a întâmplat? întrebă din nou d-na Băleanu.

Mac nu răspunse. Işi descătuşă doar mâna dreaptă din mâna mamei şi îşi şterse încet lacrimele.

– Cine este ea? întrebă gânditoare d-na Băleanu.

– N'o cunoşti, vorbi cu greutate Mac. A venit de curând în ţară... şi acum...

– Şi acum? îl îndemnă d-na Băleanu văzând că se opreşte brusc. Ce s'a întâmplat? Că deocamdată nu-i nimic grav...

Dar ca şi cum ultimele cuvinte ar fi deşteptat în sufletul lui Mac amintiri cumplite, izbucni deodată într'un plâns surgumat, pe care mângâierile mamei îl dezlănţuiau par'că şi mai mult în loc a-l ostoi. Işi apucă faţa în palme şi începu să geamă adânc, clătinându-şi capul. D-na Băleanu înţelese că ar fi zadarnic să mai stăruie, şi se mulţumi să-l mângâie pe păr, rostind în neştire câteva cuvinte:

– Ei acum! Nu-i nimic! Ei, acum, şi tu!

Pe neaşteptate, Mac se ridică şi porni spre odaia lui fără să mai întoarcă privirile. D-na Băleanu îl petrecu cu ochii, tristă, nehotărîtă.

De atunci, Mac evită să mai rămână singur cu maică-sa. Se întâlneau numai la mese, şi Mac mânca tăcut, gânditor, cu fruntea înourată. Pleca întotdeauna foarte devreme, cu acelaş perpelicar bătrân şi cu puşca în spate. Rătăcea până târziu, venind uneori la căderea serii, fără să fi mâncat nimic altceva decât laptele de dimineaţă şi câţiva ciorchini culeşi în vie. Ca să ocolească întâlnirile cu vecinii, în deosebi cei dela Copăceni, bătea câmpurile pe care le ştia puţin umblate, ocolea drumurile de trăsură şi nu-şi descărca arma ca să nu trezească atenţia celorlalţi vânători.

Intr'o zi maică-sa îi dădu o telegramă pe care Mac o ceti zâmbind, şi apoi i-o întinse.

– Uitasem de maşină!, spuse el calm. Bietul Victoraş îmi telegrafiază desperat să i-o aduc... Tocmai când mă învăţasem mai bine pe aici...

Dar părea că îşi aduce aminte de ceva important, şi se întunecă.

– Ce ne facem cu lupul? făcu el gânditor.

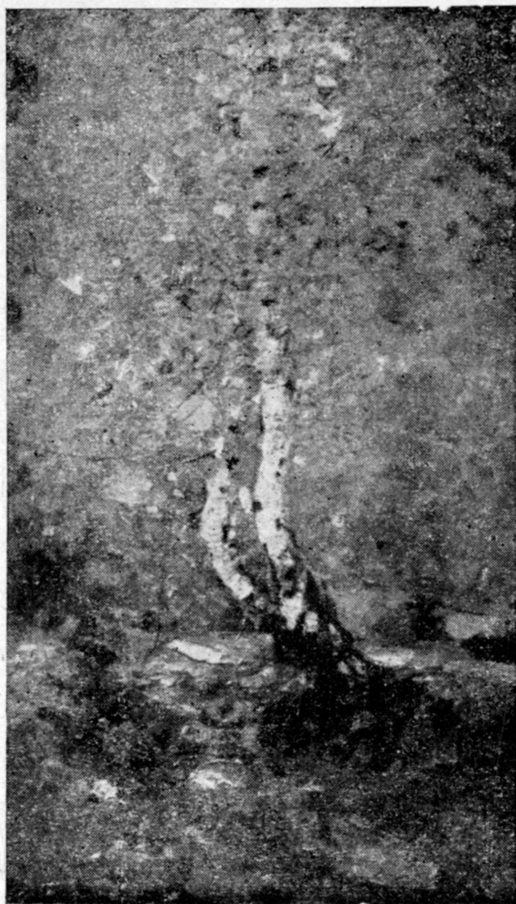
– Tocmai vroiam să te întreb şi eu acelaş lucru, vorbi d-na Băleanu. Să nu ni-l laşi aici, că nu mai am pace toată iarna...

Mac îşi aprinse o ţigare şi plecă spre bordeiul lupului, să se gândească.

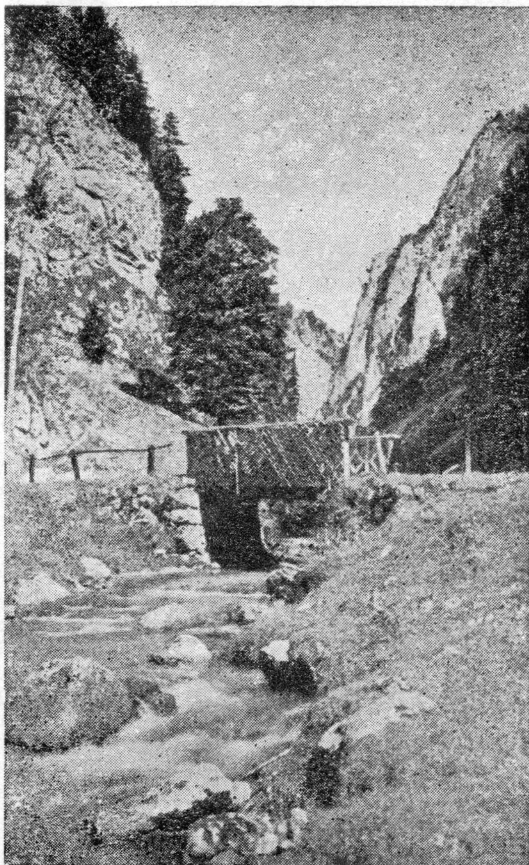
A doua zi de dimineaţă se urcă în maşină şi o duse iarăşi până la gura bordeiului, chemă un argat, şi împreună cu el scoase lupul afară, trăgându-l de lanţ. I se păruse inutil să se mai înarmeze cu drugul de fier, căci lupul era mai abătut ca niciodată, şi arăta bolnav. Săpase nenumărate gropi în tot bordeiul, iar codrii de mămăligă zăceau risipiţi pretutindeni. Slăbise mult în aceste zile, începuseră să i se vadă coastele, ochii i se adânciseră şi rânjetul descoperea o gură ştirbă, cu limba moale şi gingiile vinete.

– O luăm pe aici, pe lângă vie, spuse Mac dupăce legă lanţul de o frânghie lungă, al cărui capăt îl ţinea argatul. Sui-te aici, în spate. Şi vezi să nu se apropie câinii...

Pe cei mai mulţi, şi cei mai răi, îi închisese chiar el în pivniţă şi în bucătărie. Dar îi era teamă să nu izbucnească din vre-un ungher vre-un alt zăvoiu, şi să-i zădărnicească planurile. De aceea

Grigorescu: Pe valea Agapiei

Cheia Dâmbovicioara

alesese drumul, atât de greu, de lângă vie, ca să nu-l simtă vre-un câine. Maşina inainta încet, şi din cauza şanţurilor, şi pentrucă Mac nu voia să obosească lupul, care călca în neştire în urma maşinii, fără să privească unde merge.

Când ajunse în câmp, Mac făcu semn argatului să coboare, şi porni mai departe singur, uitându-se din când în când înapoi, şi zâmbind cu multă dragoste. Ar fi vrut să meargă până la stejar, dar zări câteva căruţe pe drum, şi schimbă direcţia. După vre-un sfert de ceas, uitându-se înapoi, văzu lupul cu limba scoasă şi opri maşina.

– Ai obosit, bătrâne? întrebă el voios.

Lupul se trânti pe iarba uscată, suflând greu. Mac sări din maşină şi se apropie, încruntat.

– Păcat de tine!, şopti.

Apoi scoase carabina, o încărcă şi desprinse încet frânghia de lanţ, trântind capătul lanţului aproape de lup.

– Hai, ştergeo! ţipă.

Dar lupul nu se urni. Rămase locului, continuând să sufle greu, cu perii rari zburliţi deasupra frunţii, privindu-l.

– Şterge-o, mă! ţipă încodată Mac, dându-i târcoale cu carabina în mână.

Lupul îi urmărea cu ochii, şi Mac se întunecă văzând ce cumplit se întorc pupilele lui, nescăpându-i nicio mişcare. Se trântise pe o coastă, alături de lanţuri, dar ochii şi-i învârtea după Mac, neslăbindu-l o clipă.

– Huo! strigă Mac, şi se apleacă să apuce un bulgăre.

Il lovi în picior, şi lupul se ridică rânjind, plecă grumazul, dar nu se depărtă. Mac zvârli un alt bulgăre, şi lupul îi arătă colţii, apoi începu să urle. In cele din urmă, porni agalé pe câmp, cu lanţul după el, dar întorcând mereu privirile să-şi măsoare stăpânul. După câţiva paşi se aşeză din nou şi începu să-şi lingă piciorul unde îl lovise mai tare un bulgăr. Mac fu silit să reia jocul cu bulgării, ferindu-se să-l atingă, dar neslăbindu-l de loc şi huiduind neîncetat.

– N'am ce să-ţi fac, bătrâne! spuse el plictisit că lupul nu vrea să se departeze. N'o să înoptez aici pentru voia matale!...

Ridică brusc carabina, şi-o propti încruntat de umăr, ochi şi trase. Lupul par'că ar fi înţeles, în ultima clipă, că jocul e pe sfârşite, pentrucă se proptise pe picioarele din urmă şi-l privea speriat, aproape rugător. Gloanţele îi sfărâmă ţeasta. Mac

Horaţia Dimitriu: De vorbă

se întoarse la mașină, zvârli carabina și căută în ladă, înjurând.

Veni cu o cazma scurtă și începu să sape cu sete o groapă adâncă, uitându-se necontenit în pământ. Din când în când înjura, și-și scuipa în palmă. Când i se păru că groapa e destul de mare, se apropie de lup, îl apucă de lanț și îl trase, zvârlind lanțul după el și îndesându-l cu piciorul. Apoi se repezi mai vârtos să acopere groapa.

– Nu puteam să-l las așa, spunea el la răstimpuri, scuipând.

Bătători cu putere pământul, să nu se mai cunoască.

– Cu lanțuri, a trebuit să te îngrop cu lanțuri, repeta în neștire, că dacă le-ai avut cu tine, ce să-ți fac?!...

Când sfârși, își curăță palmele de praf, luă cazmaua, mai privi odată câmpul și se întoarse la mașină ca să-și aprindă în tihnă o țigare.

Doamna Băleanu ghicise soarta lupului de îndată ce văzu pe Mac îndreptându-se cu mașina spre bordei, dar cum știa că Mac își calcă pe inimă împușcându-l nu-l întrebă nimic ziua întreagă. Indată după masă, însă, Mac bătu la ușa iatacului mami-si, și intră cu un zâmbet încurcat.

– M'am tot gândit mereu, zilele acestea, începu el privind în pământ, și m'am hotărît să plec... Vreau să plec departe, să mă fac fermier... Poate am să plec în Brazilia... Nu știu, o să văd... Dar d'aia venisem să-ți spun. Că vreau să-mi vând partea mea de moșie, și să plec...

Doamna Băleanu îl asculta tristă, șovăitoare. Ințelesese dela cele dintâi cuvinte că Mac e hotărît să plece, și că orice încercare a ei va fi zadarnică. Puțini ani în urmă îl mai bătuse odată gândul plecării, dar atunci fusese mai mult un capriciu răscolit de lectura unei cărți de aventuri în junglă. Acum, însă, așa cum îl cunoștea ea, simțea că va fi greu să-l înduplece.

– Bine, te înțeleg, e pământul tău și ai dreptul să faci ce vrei cu el, dar...

Mac o întrerupse însă cu o fervoare neobișnuită.

– Uite mamă ce e, m'am gândit că e mai bine să plec cu bani și să mă fac fermier în Brazilia, decât să plec ca un vagabond... căci eu de plecat, plec în orice caz, și plec repede, foarte repede... Dacă vrei Dta, găsește-mi pe cineva să-mi cumpere partea... că altminterea o vând eu, și am să o vând pe nimic, și e păcat de Dumnezeu...

Niciodată nu vorbise Mac atât de mult și atât de repede. Doamna Băleanu își duse încet mâna la frunte, par'că s'ar fi silit să-și adune gândurile.

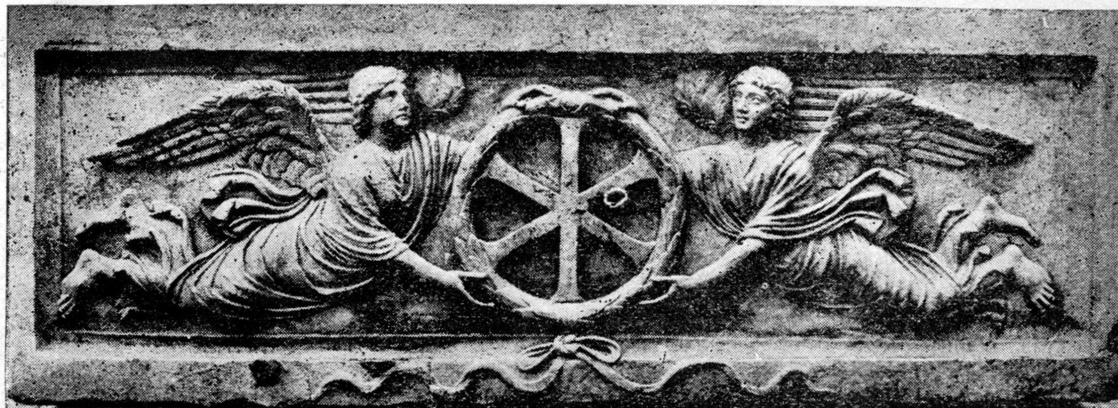
– Bine dacă ești hotărît, am să mă interesez, vorbi ea foarte încet. Poate găsesc pe cineva de pe aici... Să vedem... Știam că Mohorâtu are ceva bani și caută pământ pe lângă noi... Să vedem...

Mac se apropie de ea și pe neașteptate îi prinse capul între mâini și o sărută. Doamna Băleanu îi zâmbi lăcremând, dar înainte de a avea timp să mai adaoge ceva, Mac îi sărută de mai multe ori mâna și se repezi la ușă.

In aceiași seară se întoarse cu mașina la București.

Gore Mircescu: Munteni la masă

INVIEREA FARISEULUI ELEAZAR

de EUGENIA MUREȘANU

Eleazar, fariseul, abia așteptă să se lumineze de ziuă. Se îmbrăcă în neștire și porni spre casa arhiereului Caiafa. Nu-și putea lămuri nici sieși graba care-i dădea minții o aiureală de om bolnav, oprindu-l, stăruitor, asupra unui singur gând. Știa atât: de ieri, dela ceasul al nouălea, de când luase parte la răstignirea Nazariteanului, de când se convinsese că într'adevăr osânditul își dase duhul, nu mai era stăpân pe judecata veche a minții. Deprins cu împlinirea prefăcută a legii, ar fi vrut să aibă și de astă dată mulțumirea prezumțioasă ce răspundea înaltei demnități de fariseu; să poată arunca în corban, spre văzul tuturor, siclul de aur, liniștit că legea nu va fi stricată cât timp cele nouă porți ale marelui templu vor fi păzite de șoaptele mincinoase ale dușmanilor lui Jahve; să urmeze și de aci înainte drumul, fără poticnire, al legii talionului, atât de firesc propășirii neamului ales; să învețe mulțimea flămândă și neghioabă să câștige faima pietății prin respectarea Sâmbetei, chiar smulgerea unor spice fiind o profanare... Simte, însă, că toată învățătura care i se păruse până ieri de nezmintit, a luat deodată alt înțeles; că toată puterea adevărului ar putea să treacă de partea celui răstignit și toată gloria lui Izrael ar putea fi răsturnată în chip neașteptat, dacă, dacă...

Nu voia să-și audă gândul. Petrecuse toată noaptea de 14 spre 15 Nisan, cercetând cu amănuntul cărțile sfinte, tălmăcind, ca de obiceiu, în litera legii, visul de mântuire din psalmi și prooroci. „Ar fi o strălucire orbitoare care nu trebue să se întâmple", îi striga gândul ciuntit. Ura trebue dusă până la capăt. Gura care a scuipat nu trebue să binecuvinteze; mâinile care au lovit, să nu facă gestul de adorare; ochii care au văzut, să nu se deschidă pe dinăuntru în veghe și cumplită iluminare; mormântul, frumos spoit, să ascundă cât mai bine hâzenia morții, aparența să fie salvată...

Se trezi râzând că, cel dintâi căruia îi va împărtăși teama, va fi tocmai marele arhiereu. Doar știa atât de bine ce parte de însuflețire a avut la condamnarea Nazariteanului... Nu, nu râdea. Nimeni nu trebuia să știe că mintea lui cunoaște lepra îndoelii. Nimeni nu trebuia să știe că e în așteptare... că timp de trei zile își va auzi viața scurgându-i-se până la începutul unui singur gând, de unde, mintea, poticnită, se va întoarce, năvalnic, otrăvindu-i sângele ca o mușcătură de năpârcă.

Nimeni, mai ales Caiafa.

Caiafa, tocmai Caiafa putea fi încolțit de vârtejul aceluiaș gând nesocotit. Trebuia să-l vadă, să-l pipăie, îl doria chiar acum în fața lui, să-l descoase în așa fel încât să nu-i mai lase vreme de ocolit, sunt minciuni atât de bine întocmite că spun mai mult decât adevărul...

Iși sună barba în mâini, ca și când nu i-ar aparține. In graba mare a plecat cu capul descoperit, nici măcar o tichie nu și-a luat. Canafurii mari, albi, cu fire roșii, dela colțurile veștmântului, îi împleticesc pașii. Abia acum vede că și-a uitat și filacteriile, nici rugăciunile de dimineață nu și le-a făcut. Are s'o certe pe Noemi... Dece s'o certe? Caută să-și amin-

tească cum de i-a venit acest gând. Noemi e acasă, doarme, e abia o copilă... Ce nume frumos: Noemi. „Noemi şi Ruth"... A, da, aici voia să ajungă. La Ruth, moabiteanca, din care s'a născut Obed, care a avut pe Iessei, care a avut pe David. Ruth care s'a căsătorit cu Booz, care locuia în Betleem... „Şi, tu, Betleeme Efrata, mic eşti între miile lui Iuda, din tine va ieşi povăţuitor peste Israel"... Ştie că şi el era din Betleem, din Betleemul Iudeei... Alungă răsvrătirea piezişe a gândului, pe care a socoteşte de obârşie streină de vrerea lui. Dar niciodată, ca acum, nu-i stau mai la îndemână semnele prin care va recunoaşte pe Mesia... „Ca o rădăcină în pământ uscat... dispreţuit şi cel din urmă dintre oameni, om de suferinţă şi răbdător la durere... dispreţuit şi nesocotit. Dar el a luat asupră-şi durerile noastre şi cu suferinţele noastre s'a împovărat. Şi noi îl socotiam pedepsit, bătut şi chinuit de Dumnezeu. Dar el fusese străpuns pentru păcatele noastre şi sdrobit pentru fărădelegile noastre. El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră şi prin rănile lui noi toţi ne-am vindecat. Toţi umblam rătăciţi ca nişte oi, fiecare pe calea noastră, şi Domnul l-a copleşit pe el cu fărădelegile noastre ale tuturor. Chinuit a fost, dar s'a supus şi nu şi-a deschis gura sa; ca o oaie spre junghiere s'a adus şi ca un miel fără de glas înaintea celui ce-l tunde, aşa nu şi-a deschis gura sa...

Mormântul lui a fost pus lângă cei fărădelege şi cu cei făcători de rău, cu toate că nu săvârşise nicio nedreptate, şi nicio înşelăciune n'a fost în gura lui. Dar i-a plăcut Domnului să-l zdrobească prin suferinţă..."

Acum, toate semnele au un anumit grai... „pus-am peste el duhul meu şi el va propovădui noroadelor legea mea... nu va striga, nici nu va grăi tare şi în pieţe nu se va auzi glasul lui... Trestia frântă nu o va zdrobi şi inul ce fumegă nu-l va stinge...."

Nici n'a băgat de seamă că a trecut de casa arhiereului. E ca într'un exil, copleşit de amintirea semnelor lui Maleahi, Iezechil şi Isaia... Incepe să numere spiţa neamului lui David. Numără de trei ori câte patrusprezece neamuri; dela Avram până la David, dela David până la strămutarea în Babilon, dela strămutarea în Babilon, până azi...

Face drumul înapoi, gândindu-se ce să spună arhiereului. Nu trebue să-şi arate înţelepciunea îngăduitoare, asta înseamnă că părtineşte. Nici slăbiciunea nedumeririi în care viermele neadormit şi-a făcut culcuş ca într'o purpură... Dar trebue să-l surprindă pe Caiafa, fără niciun ocoliş, cea dintâi întrebare ce i-o va pune îi va desluşi mai mult decât o sfătuire cale de o Sâmbătă...

Arhiereul nu dormia nici el. Apariţia fariseului la o oră aşa de dimineaţă îi păru foarte firească. Căută să-şi lămurească din liniile frânte ale chipului obosit din faţă, cauza pentru care-şi începuse ziua Paştilor în felul acesta.

Fără nicio lămurire, fariseul isbucni:

— Dacă va învia?

Aruncase întrebarea ca pe un cuţit în piatră. Intrebarea menită să le descopere gravitatea conspiraţiei în care intraseră de acum împotriva Domnului Savaot... Căci, fără îndoială, dacă Nazariteanul va învia, adevărul va rămâne de partea lui şi va arde ca o flacără olocaustă toată uneltirea lor cărturărească.

„Dacă va învia?"

Arhiereul nu înţelege nimic. Se uită ca şi când fariseul ar fi vorbit singur şi privirea lui pare să încrucişeze cu totul alte planuri.

„Dacă va învia?"

De bună seamă bătrânul fariseu şi-a pierdut limpezimea cugetului. Intrebarea are vicleşug, scotoceşte, nu întreabă. Iată deci o teamă pe care nu s'a gândit s'o aibă, care-l cuprinde pe furiş, cu toată împotrivirea sănătoasă a judecăţii, şi-i aduce aminte că acel amăgitor s'a lăudat că după trei zile va învia... O tăcere lungă stă înaintea răspunsului. Va cere îndată procuratorului să trimită paznici, să pecetluiască mormântul. S'ar putea, altfel, să i se fure trupul şi lumea să fie din nou asmuţită... Apoi, deodată, caută un răspuns pentru nebunia bătrânului. Un leac pe măsura vorbei lui nesocotite. Căci e o nebunie cutezanţa de a întuneca ziua întâi de Paşti cu astfel de temeri...

Fariseul e în aşteptare. Are ceva desnădăjduit în privire. Marele arhiereu nu-l mai recunoaşte în bătrânul de ieri, care, sus, pe Golgotha, a asvârlit ultimul scuipat în obrazul Nazariteanului. Cum urăşte acest fel de oameni care nu ştiu ce vor... care se lasă mişcaţi de o întunecime de soare sau un cutremur de pământ... Il va vindeca pentru totdeauna, învăţându-l să fie statornic în credinţa că sufletul acelui amăgitor îşi ia pedeapsa dreaptă cuvenită stricătorilor de lege.

— Dacă va învia? Nu trebue să afle nimeni, ai înţeles? Nimeni, nici chiar noi...

*

Emil Ivănescu Millan: Icoană

„Nimeni“, își spune fariseul, „nici chiar noi“. Găsește judecata plină de adâncă înțelepciune... E singurul leac împotriva presupunerii lui de bătrân obosit de obiceiul iscodirii, presupunere care, dacă s'ar înfăptui, ar fi o rătăcire mai mare decât cea dintâi...

Urcă ulița îngustă cu case scunde, ghemuite, care duce spre Golgotha, acelaș drum făcut cu trei zile înainte. Dăinuie încă încremenirea sufletului peste volnicia minții. Trei nopți nedormite, cu ochii plini de neguri peste parașele din Tora și Nebiim... Desigur e bolnav... Sanhedrinul însuși a intervenit la procurator; mormântul e întărit cu pază; piatra pecetluită... Și totuși, stăruie ca o catapeteasmă neagră, zăbranicul fricii, prin care nu mai deslușește decât un fir roșu de întrebare:

„Dacă va învia?“

Nici nu știe unde a pornit. Il cheamă niște semne, în neștire... Inaintează copleșit și învolburat de întrebarea care-i înnăbușe creerul, pentru care Caiafa a știut să găsească un răspuns așa de potrivit. Intreaga lui făptură e în așteptare. Frica, în loc să-l doboare, îi pune din toate părțile proptele. Dacă ar putea să se uite adânc înăuntru, în sufletul golit și orb, ce bine ar fi. L-ar umple ca pe o amforă cu pumni de lacrimi... Dar, încă nu; nu găsește nici măcar o singură, mare, încremenită lacrimă...

Deodată lumina plutește cu toată tăria biruitoare în aburi calzi, înflorind semne pe cupola cerului. E o liniște de început pascal, aproape mistuitoare, cum mistuitor de aromat a tamarisc și aloes e și aerul prăfuit de pulberea ușor cernută a zorilor. Acum casele se înnălbesc de șuvoiul abia ivitei dimineți și ulița însăși întinde brațe cucernice, pleacă la plimbare și se risipește, șoptit, pe deal. Toate s'au făcut subțiri și înalte ca să pășească alături de el în marea deșteptare a luminii...

I se pare?

Vin spre el năluci, în fugă.

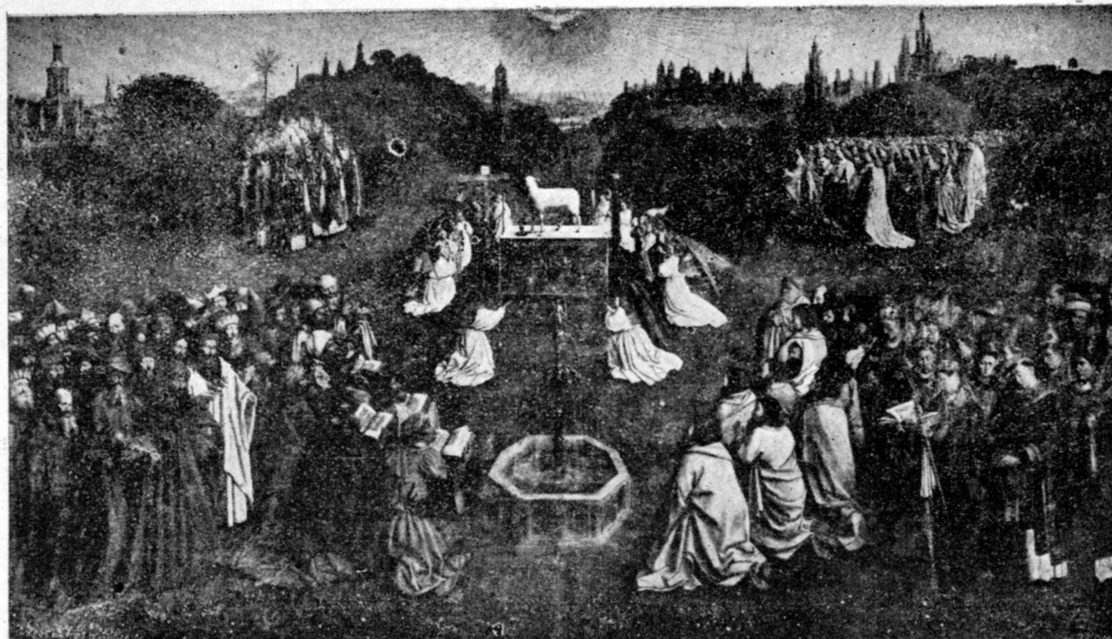
Vrea să alunge lumina.

E prea multă și nu mai poate desluși nimic. Il doare, e grea, îl apasă ca o lespede. Spaima e înfricoșător de lungă. Nici nu se mai poate urni. E ca în Sfânta Sfintelor. Niște femei coboară în ninsoarea caldă a luminii. Vin spre el. Le deslușește bine fețele: nu-s năluci. Sunt făpturi vii, însuflețite de o știre nepotolită. Fariseul se întoarce și privește lung în urmă-le. Câte au fost? Ceata a trecut ușor ca o fâlfâire de giulgiu și-a risipit triumfător vestea; vestea care coboară, năvalnic, în hlamidă orbitoare, în Cetate, împinsă de zorii ușor împurpurați; care suie pe treptele Gabbatei și intră în pretoriu; care murmură la urechea poporului; care cutropește vicleșugul cărturarilor și asvârle la pământ înfricoșate și umile frunți de învățăcei.

Eleazar, fariseul, pornește în urma vestei, numărând încăodată de trei ori câte patrusprezece neamuri. Trece pela marele arhiereu și spune, fără vicleșug, beat de semnele și lumina depe Golgotha:

— A înviat Nazariteanul!

H. I. van Eyck: *Mielul lui Dumnezeu*

PRIMITIVII FLAMANZI

de C. MUREȘANU

In sec. XIV Țările de jos se compuneau din numeroase state mărunte, așezate la granița dintre cele două mari puteri, Franța și Germania. Dintre aceste provincii unele se bucurau de o importanță economică foarte insemnată, cum este cazul Flandrelor și al Brabantului. Industria de postavuri ce se făcea in aceste două provincii dobândise un renume european, iar portul Bruges, care in acea vreme se bucura de ieșire la Marea Nordului, indeplinea rolul pe care-l avea Veneția in Marea Mediterană.

Cu toată bogăția acestor provincii, cu tot comerțul infloritor, ele n'au fost in stare să-și realizeze unitatea lor politică. Principii stăpânitori ai diferitelor provincii se luptau intre ei, rivalitatea economică și politică dintre cetăți, ducea adeseori la conflictele cele mai inverșunate. Unele cetăți realizaseră dorința lor de libertate și de autonomie, incât multă vreme, drepturile dobândite au rămas respectate de vecini. Rivalitatea economică și politică dintre cele două puternice cetăți Bruges și Gand, a luat sfârșit numai atunci, când principele Filip cel Indrăsneț (1363-1404), stăpânul provinciei franceze Bourgogne, precum și urmașii acestuia, Ioan fără Teamă și Filip cel Bun (1419-1467) au reușit nu numai printr'un act de forță militară, dar mai ales datorită unei abile politici matrimoniale, să reunească toate provinciile Țărilor de Jos sub un singur sceptru.

Provinciile și cetățile incorporate in acest nou stat și-au păstrat toate drepturile de libertate dobândite prin lupte grele, in schimb forțele cari inainte se iroseau intr'o luptă istovitoare au putut fi reunite și puse in slujba unei acțiuni comune de prosperitate materială și de desvoltare culturală. Această puternică acțiune avea să inchege unitatea politică și să dea statului un aspect de omogenitate națională. Datorită acestei realizări, statul burgund devine puternic și se intinde din Franța până departe la Marea Nordului, incorporând Țările de Jos, fiind un vecin de temut pentru francezi, germani și englezi.

Paralel cu creșterea importanței politice și economice pe care statul burgund o luase in prima jumătate a sec. XV, artele și-au găsit și ele o admirabilă desvoltare. Timp de 300 de ani pictura Țărilor de Jos, incepând cu primitivii cari apăreau la inceputul sec. XV. și terminând in sec. XVII cu Rembrandt, avea să creeze o artă nouă, care a uimit și a influențat intreaga pictură europeană.

Cu toate că nașterea artelor in această regiune coincide de aproape cu crearea statului burgund, existența ei nu este legată de soartea acestui stat. Atunci când cu eșecul lui Carol Temerarul, statul burgund va dispărea, artele Țărilor de Jos își vor continua desvoltarea, găsind un isvor nesecat in puterea creatoare a poporului. Răsunetul Renașterii italiene va ajunge și in această regiune a Euro-

pei, iar arta celei de a doua generaţii de mari artişti ai sec. XV, cum sunt Hans Memling, Hugo van der Goes, va cunoaşte aceste influenţe. In sfârşit Gerard David, Quentin Matsys, Joachim Patinier, sau Bernard van Orley, a căror activitate îmbrăţişează sfârşitul sec. XV şi începutul celui următor, vor picta după noile principii estetice ale Renaşterei, dar cu toate acestea arta lor va păstra caracterul specific naţional, care-şi atinge cea mai fericită formă de exprimare în arta genialului pictor Pieter Breugel.

Inainte de secolul al XV-lea nu putem vorbi în Ţările de Jos de o artă propriu zis naţională. Influenţele franceze şi germane erau puternice, apoi artiştii cari voiau să se manifeste erau nevoiţi să plece fie în Franţa, fie în Germania, atât pentru a studia, cât mai ales pentru a se bucura de comenzi mai importante. Astfel sculptorul Claus Sluter, apoi pictorii Jean Malouel şi fraţii de Limburg, ilustratorii uneia dintre cele mai minunate cărţi a secolului, „Cartea de rugăciuni a ducelui de Berry" (Muzeul din Chantilly) au trăit şi au lucrat aproape toată viaţa lor în Franţa. Evident că arta lor a luat un aspect francez, de aceea nici nu putem vorbi de ei, ca maeştri ai Ţărilor de Jos.

In schimb în sec. XV, când pictorii acestor regiuni au parte de o atmosferă de libertate şi de responsabilitate, indispensabile unei desvoltări artistice, arta naţională, cunoscută sub denumirea oarecum improprie de „artă flamandă", devine o realitate. Ea se va caracteriza printr'o mare dragoste de natură, printr'un puternic realism şi printr'o admirabilă tehnică de execuţie.

Curtea princiară conducătoare comandă pictorilor multe tablouri. Alături de ea, sfetnicii principelui Filip cel Bun, cum au fost cancelarul Nicolas Rolin, personagii de seamă ale Bisericii, ca şi canonicul van der Paele, apoi comercianţii şi financiarii de vază ai statului, sau streinii, mai cu seamă italieni cari aveau afaceri în diferitele oraşe ale Flandrelor, au copleşit cu comenzi pe marii maeştri ai timpului, ca fraţii van Eyck, Roger van der Weyden şi alţii. Cetăţenii mai puţin avuţi, dar a căror dorinţă de a ajuta frumosul era tot atât de sinceră ca şi a puternicilor zilei, se întrunesc sub formă de corporaţiuni comandând la rândul lor tablouri, menite să le împodobească minunatele lor catedrale. Toate straturile societăţii luau parte la manifestaţiunile artistice şi arta era departe de a fi apanajul unei elite.

Fraţii *Hubert* şi *Jan van Eyck* sunt consideraţi astăzi drept întemeetorii picturii naţionale flamande. Nu se cunoaşte anul naşterii lor, se ştie doar că Hubert care era cu mult mai în vârstă decât fratele său şi despre a cărui viaţă detaliile ne lipsesc aproape cu desăvârşire, a murit în anul 1426, astfel că lucrările executate ulterior îi revin lui Jan. Au colaborat la foarte multe lucrări, atât tablouri cât şi ilustraţiuni de manuscrise, cum este cazul miniaturilor din cartea de rugăciune păstrată la Torino şi Milano, făcută probabil în 1416.

Opera de seamă a fraţilor van Eyck, hotărîtoare pentru întreaga manifestare artistică a Ţărilor de Jos, a fost celebrul altar din Gand, care ni s'a păstrat în întregime. Acest altar compus din 20 de tablouri mari, s'a sfinţit în 1432, fiind terminat de Jan după moartea fratelui său. Se atribue cu oarecare certitudine, panoul central, reprezentând „Adorarea mielului mistic", lui Hubert. Scena sacrificiului simbolic se situează într'un peisaj luminos, pe o pajişte verde, smălţuită cu flori, între tufe înflorite şi arbori acoperiţi cu rod. Din toate părţile se apropie mulţimea credincioşilor, veniţi să se închine sacrificiului. La orizont, apar dealuri şi oraşe, ale căror contururi arhitectonice se disting în zarea luminoasă. Culorile scânteetoare, imobilitatea evlavioasă a mulţimii ce asistă, dau un farmec greu de descris. Hubert van Eyck a pictat capod'opera vieţei sale, cu toată sinceritatea şi credinţa sa de creştin adevărat, de aceea frumu-

Roger van der Weyden: Portret de femee

sețea altarului din Gand, este un lucru de neuitat pentru cei ce au avut ocazia să-l admire.

Jan, născut pe la 1390, a colaborat cu fratele său şi desigur s'a folosit de descoperirile atât de ordin tehnic, cât şi de ordin artistic ale lui Hubert. Personalitatea lui Jan se manifestă însă destul de vizibil în celealte părți ale altarului din Gand. Portretele donatorilor Jodocus Vijdt şi al soției sale, apoi „Ingerii cari cântă" şi în sfârşit figurile Sf. Ioan Botezătorul, a Apostolului Ioan precum şi cele reprezentând pe Adam şi Eva dovedesc un simț sculptural cum îl avea în Italia, Masaccio. „Madona canonicului van der Paele" (Bruges), „Madona cancelarului Rolin" (Louvre), admirabilul portret al soției pictorului (Bruges), ni-l arată pe Jan pătruns de un realism aproape crud. Dintre subiectele profane pictate de dânsul trebue amintit portretul negustorului italian Arnolfini şi al soției sale (Londra) unul dintre cele mai frumoase tablouri ale picturei flamande. Interiorul camerei în care se găsesc cei doi soți, cu intimitatea şi căldura unei locuințe gotice, va influența pe foarte mulți artişti şi tradiția acestui subiect se va păstra până târziu, în sec. XVII, când se va bucura de o nouă modă în vremea micilor maeştri olandezi ca Vermeer de Delft sau Pieter Hoogh.

Despre tehnica extraordinară a fraților van Eyck, cari spre deosebire de contemporanii lor italieni, se serveau de pictura în ulei şi nu de frescă, s'a scris o întreagă literatură. S'a vorbit chiar de un secret al lor, pe care ei l-ar fi dus cu ei în mormânt, fiindcă nimeni după ei n'a mai reuşit culori atât de scânteetoare, cari să nu fi pierdut nimic din prospețimea lor în decursul secolelor. Astăzi se ştie că lucrau pe plăci de lemn, special preparate, pe cari aplicau succesiv în straturi subțiri vopseaua, procedeu căruia i se datoreşte probabil strălucirea culorilor.

Influența fraților van Ejck a fost extraordinară. In Franța, Germania, Spania şi până în Portugalia, unde Nuno Gonçalves s'a inspirat dela ei, când a pictat celebra sa lucrare „Tripticul Sf. Vicențiu", poate cea mai minunată operă a picturei primitive europene, maeştrii flamanzi au determinat o mişcare artistică, ce se va continua până la Renaştere.

In vremea când frații van Eyck lucrau mai ales la Gand şi la Burges, în sudul Țărilor de Jos, la Tournai picta *Robert Campin,* cunoscut şi sub numele de „*Maître Flémalle*". Arta lui, desigur influențată de poliptícul dela Gand, este totuşi mai puțin măreață decât a picturilor fraților van Eck. Campin caută să redea viața de toate zilele, sub diferitele ei aspecte. Chiar şi atunci, când subiectul este religios, el îl situează în cadrul de toate zilele al atelierului său, cum este cazul tablourilor cunoscute sub numele de „Sf. Barbara", „Bunavestire" şi „Sf. Fecioară în fața căminului".

Elevul lui Robert Campin, *Roger van der Weyden,* s'a născut în jurul anului 1400 şi a murit în 1464. In primii ani ai carierei sale, el pictează ca înaintaşii săi. Totuşi, chiar şi în aceste lucrări, apare personalitatea puternică a lui van der Weyden. „Astfel în „Coborîrea de pe cruce" (Madrid), mişcarea personagiilor grupate în jurul corpului neînsuflețit al Mântuitorului, este o inovație față de imobilitatea picturilor maeştrilor săi. Culorile sunt aplicate în suprafețe mari, detaliile stofelor înflorate pictate cu predilecție de van Eck, lipsesc. Simțul realității pe care van der Weyden îl are, cum îl au toți pictorii şcoalei flamande, este fericit complectat de o dorință de idealizare, care dă artei sale un caracter de distincțiune înăscută şi neforțată. Roger van der Weyden a pictat foarte mult; mai toate muzeele europene şi americane posedă tablouri ale lui. A fost şi un excelent portretist, dotat ca un simț psihologic şi cu o intuiție cu totul excepțională.

Cu *Petrus Christus* (1415-1473) şi *Thiery Bouts* (1415-1475) se închee activitatea primei generații de primitivi flamanzi. Primul pictează încă sub influența altarului din Gand, în timp ce al doilea apare stăpân pe un real talent şi o personalitate bine determinată. Arta lui este sinceră, puternică şi plină de realism. Dela van der Weyden învață claritatea şi preciziunea desenului pe care-l simplifică până la esențial. Detaliile pitoreşti dispar cu totul, realizarea artistică este totdeauna subordonată unei idei călăuzitoare.

Culorile sunt luminoase, personagiile se găsesc adeseori într'un cadru arhitectonic de o rară sobrietate şi de un fericit efect. „Cina cea de taină" ce se putea admira până în ajunul războiului în catedrala dela Louvain, este dintre cele mai frumoase realizări picturale ale lui Thierry Bouts. Alături de acest tablou, trebuesc aşezate cele două panouri, inspirate de o legendă a unei judecăți a împăratului Otto III, pictate pentru primăria din Louvain. Seriozitatea tragică a tablourilor amintite îl ridică pe maestru între primii pictori ai patriei sale.

Cu operele lui Roger van der Weyden şi Thierry Bouts, pictura Țărilor de Jos ajunge la maturitate. Prima generație de pictori reuşeşte să creeze un stil unitar neerlandez. Generația următoare din care fac parte Memling, Hugo van der Goes, Gerard David şi Quentin Matsys, fac trecerea la Renaştere, care-şi face apariția în Flandre pe la sfârşitul sec. XV şi începutul celui următor.

ARDEREA CEA MARE

de IULIAN CHITTA

In fiecare colț e umbră și umbra îl apasă. O simte tare în ochi și 'n suflet și-l neliniștește. Sunetul ceasului îl zgârie și-l tulbură, ca sunetul cuțitului ce rade oala de fier.

Fiecare vorbă a ei îl scoate din sărite – și totuși o iubește; o iubește mult... In nopțile de insomnie gândul lui creiază aventuri, în mijlocul cărora soția lui e eroina, pentru care el își dă viața.

In zilele de lucru el e dus de acasă. Se adâncește atunci în muncă istovitoare și uită; plăcerea muncii îi dă sensația purității primei lui iubiri împărtășite cu ea. Uită trecutul, uită prezentul, uită că mai este un mâine amenințător și tiran: uită tot; uită familie, uită că mai trăiește. In creerul lui problemele curg rezolvate de o altă minte, unduind mângâieri de ape calzi și line, deși mizeria vieții de toate zilele o citește în fețele încruntate ale tuturor care-i calcă prin birou.

Apoi vine sărbătoarea monotonă și tristă; e ziua pe care a închinat-o familiei. La crâșme sau cu prietenii nu merge niciodată: nu simte nevoia.

Zadarnică-i ruga din adâncuri! Cuvintele rugii lui se isbesc ca de o piatră în suflet și se reîntorc ciocnind stăruitor în tâmplă.

Iși iubește copiii, sunt ai lui și câtă gingășie și trăgezime, câtă nevinovăție în ochii lor cuminți și 'n poznașele lor vorbe – își au limba lor aparte, ca poeții zilelor noastre.

Totuși ștrengăriile lor îl supără, țipă la ei, deși în gând jură să nu fie dur; îl tulbură tot ce-l înconjoară.

Acuma iată și fapta urîtă, din cale afară de urîtă.

N'a fost destulă purtarea lui, n'au fost destule vorbele grele, gesturile, imputările, privirea lui plină de ură? In gând jura schimbare și acum iată, a lovit-o!

A lovit-o ca pe cea din urmă femeie, pe aleasa inimii lui, tovarășa credincioasă a vieții lui neliniștite!

Și cât de blând l-a prins ea de mâini și l-a întrebat:

– Dragă, tu ce ai?

Ce să aibă?

Și atunci cu lacrimi în ochi i-a mărturisit totul, tot ce simțea:

– Măicuță, iartă-mă. Eu n'am fost de tine!... Iubirea noastră a fost iubirea comună, pe care o poți găsi cu ori care. Aceiaș iubire puteam să o împărtășesc cu Maria, iar tu cu Ioan. Nu asta am vrut. Am crezut în marea ardere *care mocnește în mine adânc... Când credeam mai tare că te iubesc, răsărea din adâncuri unul, cinicul din mine, și-mi râdea, murdărindu-mi iubirea. L-am prins de gât, dar n'am putut să-l ucid. „Sunt din oțel și numai focul mă topește!" mi-a spus în hohote de râs. Și am înțeles, dar prea târziu, că încă nu m'a cuprins marea ardere, pentru tine, pentru o femeie, pentru un ideal.*

In suflet cântă corurile cerului. E la poartă de vis și viață, în extaz, cu mâinile ridicate spre cerurile albastre pline de stele.

Și cuprins de teamă căzu în genunchi.

Departe pădurea își șoptea tainele sale. Dar cui?

El are în urechi plumb și praf în ochi. Deodată în răcoarea nopții urechile lui încep a prinde un glas de sus și ochii lui văd Marea Taină.

Il înfioară totul și limbi de foc îl cuprind, îl pătrund, îl ard și simte că în bolovanul inimii se topește ceva, lin; fața îi arde, ochii îi strălucesc și e convins că luminează acești ochi bruni ai lui ca licuricii; se simte ușor. Plutește?

– Du-te în lume și vestește Marea Taină, fără frică de moarte, că tu ești viu în veacul omenesc!...

Porunca de tunet îl ameți și pașii săi slăbănogi îl purtară nehotărâți pe coastă la vale.

– In sfârșit, arderea cea mare!

Un altul porni pe vechiul drum, fără grabă, însă cu inima arzând pentru idealul său, pentru soția sa, pentru copiii săi.

Olga Greceanu: Bust

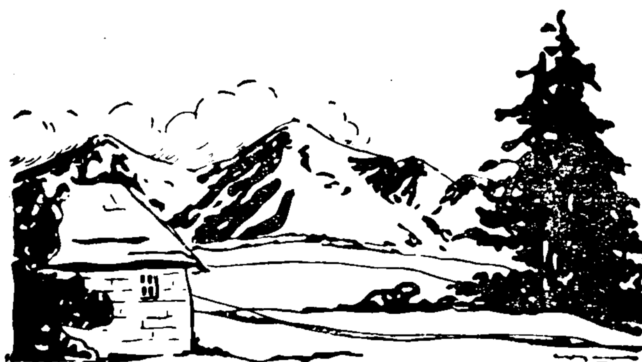
ÎN MUNȚI

de ILIE MĂNIȚIU

Mă 'nalț din colibă ca bradul din Valea Frumoasă,
Fruntea mi-o reazim pe culmile zării,
Subt mine nechează iadul sălbatec din munte. Spumoasă
E apa ce-aleargă pretutindeni spre clopotul mării.

Hățașul de clipe, sgur atec, își șueră chinul,
Pe-aproape de mine timpul își tremură valul,
Albastrelor ape cu ochii le pipăi seninul
Şi 'n eleştee cu păstrăvi le adun cristalul.

De cremeni sunt coapsele-mi proptite 'n Negoi,
Prin vine îmi simt veşnicia cum curge,
In ochi-mi de vultur iezăre limpezi ogoi
Şi 'n cuşma cât Detunata dorm nopţile murge.

PICTURĂ ROMÂNEASCĂ ÎN ARDEAL

de RAOUL ȘORBAN

Pictura românească din Ardeal, în trecutul ei, își arată întreaga fire în lucrările făcute pentru biserică. Stilul acestora e cel bizantin, iar meșterii dintru început desigur răsăriteni drept credincioși, a căror pricepere însă va fi însușită foarte curând de către familiile de zugravi autohtone, ieșite din viața și spiritualitatea lumii țărănești. Pictura lor ceremonioasă, spiritualizată, rămâne păstrătoare emoționată a gândului cucernic și sfios al omului simplu, care încearcă să aștearnă în imagini isprăvile minunate ale unei lumi minunate. Înfigându-și rădăcinile în solul culturii țărănești și ajungând astfel la rezonanțe colective – trece peste rigorile unui stil. Cuprinsă deopotrivă în destinul cultului, al artei și în spiritualitatea colectivității țărănești, înfățișează între artele din Ardeal poate cea mai de seamă contribuție a noastră.

Stilurile apusene introduse în Ardeal din chiar voința unora de aici și realizate cu meșteri localnici nu se înfrățesc cu geniul locului, reprezentând totdeauna disciplina unui stil și arareori sufletul unei culturi înfrățit cu peisajul.

Nu e de mirare că meșterii iconari dela Mikola-Nicula fac icoane nu numai pentru uniți și ortodocși, ci și pentru catolici, protestanți, cunoscându-se câteva făcute chiar și pentru evreii cei dela sate.

La începutul secolului trecut prin ivirea unei burghezii, în Ardeal se schimbă întrucâtva această stare patriarhală.

La răscrucea acelor vremuri de adâncă frământare socială și culturală, dacă ar fi să schițăm fața expresivă și cea mai bătătoare la ochi a vieții noastre, am recunoaște trăsăturile aspre și hotărîte ale spiritualității țărănești într'o formațiune socială cu o declarată independență, cu moravuri determinate hieratic de gesturi, înțelesuri și raporturi cari nu-și au semnificația decât pentru cei inițiați și de unde cultură burgheză românească din Ardeal nu a reușit să împrumute decât prea puține valori.

Până și azi, lumea noastră țărănească continuă să trăiască riguros și organizat în ceremoniale care nu numai disciplinează obiceiuri în tradiții, ci includ și o savantă codificare a gusturilor sociale și spirituale. In adevăr, ceeace noi considerăm a fi frumos (ori artistic) în îndeletnicirile și așezările acestei lumi, pentru țăran este un fapt neapărat necesar, cuprins structural în destinul lui frământat; se confundă cu el și demonstrează mai mult decât o cultură – o viață. Niciun spațiu, niciun răgaz care să îngăduie contemplarea lucrului făcut. Omul e ursit să trăiască în lucrul său, în opera sa. Și astfel această viață în aparență simplă este reglementată în complexitatea rigorilor ei disciplinare de un adevărat *stil de viață.*

Burghezia noastră nu este suprapusă țărănimii și nici nu a crescut alături de ea, ca în Germania de pildă, ci în mod necesar a ieșit din aceasta, însă la o rânduială existentă a orașelor ardelene. Injghebările sociale și culturale ale acestora vor caracteriza și răsleața noastră așezarea orășenească. Nu obiceiurile, ci limba separă întrucâtva prezența noastră de făgașurile convieţuitorilor noștri.

Nu e o întâmplare că grija de căpetenie care a animat atâtea spirite dornice de înfăptuirea coordonatelor firești ale clasei noastre de mijloc, s'a îndreptat spre cunoașterea și pătrunderea ascunzișurilor limbei, care multă vreme singură demonstra și noțiunea de neam, de lege, dar chiar și acea de cultură și istorie. Ceeace caracteriza

Mișu Popp: Pe gânduri

spiritualitatea, cultura și năravurile sociale ale țărănimii și totodată probă identitatea mai multor trăsături și fețe in aceeași zidire spirituală: viață românească — nu o vom regăsi decât destul de târziu in așezarea noastră dela oraș.

O societate se definește însă intreagă prin polivalența preocupărilor și realizări'or spirituale, economice și sociale. In artă — și aceasta ne interesează indeosebi — spiritualitatea nouă pe planul realizărilor burgheze, intârzie. Ceeace se cheamă „gust public" nu lipsește, dar este degajat din țesutul etnicității.

Primele incercări de afirmare burgheză in pictură sunt intreprinse tot in domeniul picturii bisericești, unde primii pictori de „modă apuseană" au și exercitat o oarecare influență. Aceștia au studiat la Roma ori Viena teologia, iar arta, voind a lărgi prin contribuția lor limitele prea inguste ale culturii, au practicat-o, după obiceiul timpului din dragoste de neam. Despre ei scrie Gh. Oprescu că „nu sunt in stare să aprecieze nici dacă operile pe cari le produc nu sunt cumva deosebite și evident inferioare celor pe cari le avuseseră de model; nu văd decât noblețea scopului și perseverează. Ne găsim in fața unui fenomen mișcător de auto-iluzionare, bogat in consecințe pe care nu le putem trece cu vederea chiar dacă aspirațiile acestor oameni serioși, muncitori, dar inegal dotați intreceau posibilitățile lor spirituale și mijloacele lor de execuție".

Desigur că incercările de a introduce formele, „ermineia" picturii apusene in biserica noastră nu au rămas fără resfrângeri asupra picturii țărănești și a meșterilor zugravi. Intelectualii satelor netezeau calea pe care noua pictură avea să pătrundă până in sate, căci trăia in ei respectul progresului. Fără să-și dea seama ei contribue la dezagregarea minunatei infăptuiri de artă colectivă țărănească și dând preferință icoanelor in stil apusean in biserică, zugravii țărani cari până atunci erau meșterii exclusivi ai picturilor din biserici, rămân fără comenzi și incetul cu incetul dispar. Amintirea lor insă se va păstra vie multă vreme in sutele de bisericuțe sătești și in miile de icoane zugrăvite de mâinile lor pioase.

Dela acești pictori-țărani — aproape totdeauna necunoscuți, primitivi și intârziați in comparație cu Apusul, acești Fra Angelico ardeleni, cu arta lor neprihănită, anonimă, imagine credincioasă unei idei pe care un popor și-a făurit-o despre cer și pământ, despre viața de aici și despre cea de dincolo — și până la vremurile de ieri, când sentimentele și instinctele de artă nu se infăptuiau ci se risipeau in elanuri gratuite, istoria artelor noastre arată o perioadă fără cuceriri.

Brana: Gravură

Ioan Vlasiu: Țăran

Ceeace s'a făcut uneori cu indemânare, alteori cu talent, a fost lipsit de stil și de armonie. Mihai Șerban, canonic la episcopia unită din Szamosujvár-Gherla, (activitatea lui nu a fost încă insemnată în istoria artelor noastre), prin pictura lui, dar mai ales prin copiile bune, executate după pictorii renașterii în muzeele din Viena și Pesta și prin litografiile sale a fost poate singurul care fără să aducă o viziune nouă, a reușit să realizeze o sensibilitate artistică.

Ceilalți cari au voit altceva decât ceeace se putea face aici, au plecat mai întâi pentru studii, apoi în căutarea unui mediu ințelegător. Intre aceștia Carol Pop de Satmari, Const. Lecca, Mișu Pop, oarecum și ei tributari unor școli streine, au încercat măcar să adauge unui meșteșug, mireasma autenticității.

*

In Ardeal pictura modernă începe cu școala dela Nagybánya-Baia-mare. Mulți încearcă să-și însușească tainele meșteșugului dela meșterii Nagybánya-băimăreni, curând însă își vor da seama că viziunea plain-airistă ori impresionistă a acestora nu corespunde felului nostru de a fi. Pentru noi peisajul e o realitate interioară, o „stare sufletească“ plină miraculos de real cu ciudate sentimente, și încântă mai mult decât spectacolul obiectiv al naturii, variat în culori doar de ceasul zilei și de anotimpuri.

Maestrul Aurel Papp își face intrarea în pictură cu puțin după marii Nagybánya-băimăreni Carol Ferenczy, Ștefan Réti și Ioan Thorma, nu se alătură însă școalei. Această izolare e semnificativă, când ne gândim că el e chiar din împrejurimile Nagybánya-Băii-mari. Dealtfel Aurel Papp e primul care împlinește în pictură geniul român ardelean; încearcă un misionarism: modificarea condițiilor de viață umană. Desigur e epic, iar genul îi e compoziția.

*

Generația care-i urmează are alte țeluri, alte credințe; dealtfel are și altă școală. Ea reușește să familiarizeze în Ardeal problemele atât de strălucit țesute în pictura franceză de după Cézanne și lichidează cu rigoare cultul „artei cu tendință“ proectând o lumină nouă în câmpul realităților noastre. Pretextul unei arte care ar avea anumite scopuri fie ele morale, sociale ori politice a fost socotit ca eroare și a fost înlăturat. Astfel arta lui Eugen Paszk, Catul Bogdan, Aurel Ciupe, Tassi Demian, Emil Cornea și Romul Ladea, însemnă recunoașterea semnificației intime și pure a materialului artistic. De această nouă atmosferă spirituală va fi străbătută pasta picturală a celor mai tineri, prin cari se face o adevărată verificare a maturității creației de artă și a mijloacelor de expresie artistică. Tasso Marchini, Ion Vlasiu, Eugen Gâscă, N. Brana însemnă un deceniu de fapte noi.

Astăzi pictura noastră ardeleană a trecut peste faza dibuirilor și chiar peste aceea a căutărilor sterpe; a încălecat calul năzdrăvan al artei majore își arată împlinirea în intensitatea preocupărilor estetice, însemnându-și se pare încă odată ființa între cuceririle colective de cultură românească.

Demian: Desen

VITRINA CĂRŢII

CRONICA LITERARĂ

Ion Agârbiceanu: In pragul vieţii

— Roman 1942 —

Noul roman al părintelui Agârbiceanu vrea să fie pe de o parte o apologie, iar pe de alta un imn de slavă la adresa muncii şi a iniţiativei particulare, constituind în acelaş timp şi un rechizitoriu postum al stărilor create de politicianismul acaparator de după război.

Acţiunea romanului se petrece, cu excepţia alor două scene, într'un oraş de provincie din Ardeal, situat undeva pe malul Maros-Mureşului. Dar tot aşa de bine ar putea fi situat în oricare altă parte, fie pe Samos-Someş sau Olt, întrucât până la terminarea războiului mondial viaţa noastră socială din toate oraşele ardeleneşti se asemăna, prezentând simptome comune.

Acesta trebue să fie motivul pentru care autorul nu indică numele oraşului. La fel nu e precizat nici timpul desfăşurării acţiunii, care poate fi însă stabilit cu aproximaţie ca fiind anii imediat următori deceniului al treilea al veacului curent. In schimb e bine reliefat mediul social, acelaş în toate oraşele ardelene dinainte de război, compus din câteva familii fruntaşe cari formează prima sau cel mult a doua generaţie de intelectuali răsăriţi din pătura sănătoasă ţărească. Ca pretutindeni, aşa şi aici, acest mediu e format din preot, un advocat, un medic, învăţător şi un director de bancă poporală. Conştienţi de menirea lor, încă înainte de cataclism aceşti pioneri se grupaseră în jurul băncii „Fortuna", lăsându-se călăuziţi de înţeleptul ei director Sava Scurtu, care dela început s'a dovedit a fi om priceput, plin de iniţiativă, stăruitor, calculat în toate şi cruţător. Datorită lui se înfiripă un nucleu de viaţă românească, socială şi culturală, la ceeace a contribuit şi existenţa unei casine. Având un program bine stabilit şi verificat prin frumoasele rezultate obţinute cu privire la ridicarea satelor, ei nu s'au putut împăca cu mentalitatea nouă introdusă în mare parte de cei decurând aşezaţi în oraş, pentru cari promovarea binelui obştesc era un lucru secundar, principalul fiind căpătuirea lor proprie. Şi cum ei nu înţelegeau să se infeudeze în vre-un partid politic, au fost pur şi simplu trecuţi pe linie moartă şi astfel excluşi din aşa zisa înaltă societate. Fără să le pese însă de această desconsiderare, ei şi-au continuat activitatea cu aceeaş râvnă, preferând, în locul meritului politic, acela al muncii, având drept unică răsplată acea satisfacţie care rezultă dintr'o conştiinţă împăcată. Urmărind cu tenacitate traducerea în faptă a celor propuse, nu odată au avut durerosul prilej să constate, că iniţiativa lor particulară, deşi recunoscută de forurile competente ca fiind menită să contribue la îndreptarea unor neajunsuri de ordin public, cum a fost b. o. ideea înfiinţării unui spital local, de care se simţia mare nevoie, totuşi să nu fie sprijinită. Şi astfel se scurse viaţa acestei prime generaţii ce nu s'a putut acomoda la noul climat politic, liniştită şi nebăgată 'n seamă de marele public. Abia după dispariţia unora dintre ei, ajungeau concetăţenii să descopere ce oameni remarcabili au trăit în mijlocul lor.

Cele câteva familii mai vechi din oraş trăiau într'o sinceră şi liniştită prietenie, întâlnindu-se când la unul, când la altul, simţindu-se nespus de bine în simplitatea lor tradiţională, departe de frământările mondene şi politice cari învrăjbiseră alte familii, prietene mai înainte. Ca urmare a lega-

turilor aşa de intime dintre părinţi, li s'au imprietenit şi copiii şi astfel nu e de mirare, dacă între Valentin Grecu, fiul medicului de plasă şi membru in consiliul de administraţie al „Fortunei“ şi Sora Preda, fiica advocatului aceleiaşi bănci, se înfiripă o idilă, de care ei nu şi-au dat seama. Abia când el a terminat al treilea an la medicină, iar ea a şaptea comercială, a observat Sora că Valentin caută să fie cât mai mult singur cu ea. Dar în aceasta ea nu vedea altceva decât o distincţie, o măgulire pentru ea, iar în tachinările lui continuarea jocului din copilărie. Şi ca să nu fie luată drept o copilă nepricepută, tocmai acum, când îşi luase bacalaureatul, ea nu se supăra când el o necăjia ba cu una, ba cu alta.

Dar că aci nu mai era vorba de o prietenie simplă, ci de altceva, mult mai profund, şi-a dat seama doamna Preda, mama Sorei, o femee cu judecată lucidă şi clarvăzătoare. Intr'o convorbire avută cu soţul ei asupra viitorului fetei, ea-şi desvoltă şi susţine punctul ei de vedere în privinţa mersului fetelor la şcoală, în special al celor din provincie, aflându-l primejdios, nu numai pentru motivul că o fată tânără are să petreacă, singură, atâţia ani printre streini, de capul ei, într'un oraş mare, despre care se vorbesc mereu prăpăstii, ci mai ales pentru faptul că intrând într'o carieră şi ajungând să se susţină singură, prin aceasta se depărtează de feminitatea ei firească. După concepţia ei, adevărata menire a unei fete constă în căsătorie, ceeace nu înseamnă ca femeea să nu aibă o anumită cultură generală. Exprimându-şi clar convingerile, are satisfacţia să-şi vadă şi soţul aderând la ele. Asupra acestui lucru căzând de acord, mai rămase numai să-i comunice şi Sorei hotărârea lor, care încă nu şi-a exprimat nici un fel de dorinţă, mărginindu-se numai să le anunţe planul unor colege de a-şi continua studiile în centrul universitar.

Pe când părinţii erau frământaţi de asemenea preocupări, Sora le comunică rezultatul unei întrevederi avute cu naşul ei, Sava Scurtu. Aflându-l supărat din cauza plecării primului contabil, şi-a oferit ea serviciile la bancă, ocupând postul deţinut de contabilul avansat acum în locul celui plecat. Mai mult decât consimţământul părinţilor o încântă aprobarea lui Valentin, deşi el ar fi dorit să studieze mai departe, ca astfel să aibă şi el o prietenă, în tovărăşia căreia să se plimbe, să meargă uneori la teatru, la operă ori la o cofetărie. Convingându-se însă că Sora nu intenţionează ră rămână toată viaţa ei funcţionară şi că nici nu aspiră să se facă profesioară, de teama să nu devină un automat, ci plăcându-i munca variată, ba că e chiar gata să renunţe şi la post, numai să-i procure lui o plăcere, Valentin renunţă la dorinţa lui, mulţumindu-se numai cu o fotografie de-a ei, aceasta ajungându-i să nu se mai simtă singur in oraşul strein.

Şi astfel iat-o pe Sora instalată la biroul dela bancă, introducându-se repede în lucrările mai simple, sub atenta supraveghere a bătrânului prim contabil Nichita Albu, care consimţi să preia rolul de controlor şi instructor timp de un an, până la deplina introducere a Sorei şi a urmaşului său în mecanismul bancar. Dar deprins cum era cu munca, încurând il cuprinse plictiseala, din care cauză începu să lucreze regulat, aşa că de acum Sora nu mai avea multă treabă.

Cum după masă era liberă, prinse să-i ajute mamei sale în bucătărie, în grădină, la cusut, la ţinerea în ordine a locuinţei. Această nouă ocupaţie o făcu să-şi dea seama de rolul mare, pe care-l are o mamă in intreaga gospodărie, in împărăţia femeii. Muncind cu plăcere, băga de seama tot mai mult că propria ei satisfacţie creştea pe măsură ce procura altora bucurie. Astfel viaţa ii deschidea o lature necunoscută încă.

Uneori, in clipele de răgaz, se gândia la Valentin, care-i scrie regulat, şi descoperi în el un om nou, cu care începând să stea de vorbă avea sensaţia că şirul poveştilor începute nu se va isprăvi niciodată, pentrucă izvorau din lăuntru, din nişte adâncuri ce abia acum se deschideau. Iar alteori i se părea că ea e oarecum o singură fiinţă cu Valentin, ajuns între timp intern la clinica de chirurgie. Descoperindu-şi aceste sentimente intime, se temea de clipa întâlnirii cu Valentin, prevăzând că-i va fi greu, dacă nu chiar cu neputinţă să se stăpânească, să nu i se mărturisească. Concepu chiar şi un plan, cum să se poarte şi ce să-i spună, când el va veni in concediu pe două săptămâni numai.

Dar cu toate propunerile, când s'a aflat singură in faţa luin Valentin, stăpânirea de sine o părăsi şi fără să-şi dea seama cum, buzele lor s'au împreunat într'o sărutare mai grăitoare decât toate cuvintele. Şi cum fericirea nu şi-o putură tăinui, în Dumineca următoare îşi celebrară logodna.

Apoi totul reintră în normal, Sora aflând în muncă un leac sigur contra arsurilor dragostei. In timpul acesta Valentin muncia şi el de zor, pregătindu-şi examenele şi făcând şi practică la clinică. Dând dovadă de seriozitate şi pricepere, profesorul ţinea mult la el, ba l-a invitat şi acasă, la un ceai, unde cunoscu pe nepoata profesorului, pe Dina. Pe urmă invitările se repetară tot mai des, dar acum din partea doamnei, până ce profe-

sorul îl anunţă într'o zi că vrea să-l facă deocamdată asistent onorific, iar după luarea diplomei bugetar. Aducând în legătură propunerea cu invitările la ceai, Valentin îşi dete seama că la mijloc e o combinaţie cu el şi Dina. Cum însă el iubia cu adevărat pe Sora, părăsi clinica sub pretext că n'are timp suficient pentru prepararea examenelor şi se mută într'o cameră mobilată, cu intrare separată, fără să se intereseze la portar de locatarii vecini, cari păreau a nu fi acasă, aşa că avea destulă linişte să studieze. Abia după o săptămână auzind zgomot se informă şi află că s'a întors proprietara, o văduvă tinără de tot, care, dorind să-l cunoască, i-a arătat că e perfect informată asupra lui. Apoi într'o noapte se introduse în odaia lui, pretextând că-i cere o aspirină, şi fără să-şi dea seama cum s'au petrecut lucrurile, îl făcu să-şi uite câtva timp de examene, de Sora, de tot, fără să găsească tăria de a se desface din mrejile acelei femei infernale.

Ceva ciudat şi schimbat a observat şi Sora în purtarea lui Valentin, care-i scria numai rar acum şi şi atunci numai câte o ilustrată. Dar ea atribui această schimbare supraocupaţiei lui, considerând drept insinuări maliţioase destăinuirile misterioase ale unei studente. Când însă Valentin veni pe două zile spre a participa la tradiţionala petrecere dela Sântilie, ea înţelese temeinicia acelor destăinuiri din propria lui mărturisire, făcută cu ocoluri şi fără sinceritatea de odinioară. De altfel el îi descoperi numai convenirile cu Dina, nu şi relaţiile lui cu văduva Aneta. Dar ea deduse din întreg felul lui de a fi că nu e sincer, că-i ascunde ceva, ceeace o făcu să sufere nespus. Însă oricât căuta să ascundă ce se petrece cu ea, ochiul ager al mamei sale nu putea fi indus în eroare. De aceea se învoi ca Sora să accepte invitarea unei verişoare de a-şi petrece concediul de vară la dânsa, în oraşul universitar, unde Valentin lucra acum la o altă clinică.

Ajunsă în capitala provinciei, Sora se puse discret pe lucru spre a afla locuinţa lui Valentin. La adresa ştiută i se spuse că s'a mutat, dar nu se ştie unde; să întrebe la clinică. Folosindu-se de un mic şiretlic, portarul îi dădu adresa. Deducând din persecuţiunile luate că Valentin a rupt-o definitiv cu fosta lui proprietară, Sora respiră uşurată, văzând în aceasta un semn de bun augur, că Valentin nu e pierdut pentru dânsa.

A doua zi având cu el o scurtă convorbire telefonică, îşi deteră întâlnire pe după masă în casa verişoarei. In loc de o penibilă scenă de gelozie, Sora se repezi la el şi-l sărută, spunându-i că ştie tot. Acum, lucrul strein dispăruse dintre ei, se simţiau din nou uniţi şi apropiaţi prin legătura indisolubilă a dragostei lor greu încercate.

Recăpătându-şi echilibrul, mulţumită duioasei încurajări din partea Sorei, care şi-a prelungit şederea la centru cu două luni, Valentin îşi văzu serios de carte şi luându-şi doctoratul în iarna următoare, preluă cabinetul tatălui său, mort de de curând în urma unei pneumonii contractate cu prilejul cercetării unor săteni bolnavi. Iar în vară îşi serbară cununia, în familie, din cauza doliului, eveniment după care Sora se mută în locuinţa doamnei Grecu, unde se afla instalat cabinetul. Cum însă soacră-sa nu-i prea dădea de lucru, vremea-i trecea greu, din care cauză ocupă un post la contabilitatea judeţului, ca soţiile multor ofiţeri şi chiar magistraţi. De altfel demisionează la naşterea primului copil, căci acum avea destul de lucru în propria ei casă.

Bucuria lor însă nu era deplină, căci n'aveau unde munci după cum ar fi voit. Această lacună o umplu bunul lor naş, directorul Sava Scurtu, care-şi propuse să înfiinţeze un spital, el neavând copii, pe care să-l conducă Valentin, de partea administrativă îngrijind Sora. La inaugurare însă naşul le predase drept dar de nuntă un act, prin care ei erau trecuţi ca proprietari ai spitalului, aflând astfel un teren nelimitat unde să-şi valorifice întreaga lor capacitate de muncă productivă.

Aceasta este acţiunea romanului care – fără să fie prea captivant – izbuteşte să îmbie cititorului o plăcută petrecere spirituală.

EMIL NICOLESCU

Iosif Moruţan: RUGĂCIUNILE DORULUI, poeme. Tipografia „Minerva" Beszterce-Bistriţa. 1943. Pag. 45.

După abia câteva luni dela apariţia primului caiet de versuri: „Vâslind pe apele destinului", tânărul poet Iosif Moruţan ne dăruieşte azi, în aceleaşi bune condiţiuni tehnice, al doilea caiet cu mai puţin pretenţiosul titlu de: „Rugăciunile Dorului".

Caietul de faţă – după cum ne spune însuşi autorul în prefaţă – cuprinde poeme scrise în „dar pentru prieteni, pentru mine, pentru toamnă, pentru dor şi pentru domniţe", cu ocazia trecerii peste „cea de a douăzecişicincia toamnă" a autorului.

Dela cel dintâi contact cu noul caiet de versuri al dlui Iosif Moruţan, te izbeşte aceiaş bogăţie de imagini, aceiaş risipă de suflet şi aceleaşi gânduri şi vise hoinare „la hanul cerului", ce trec adesea chiar graniţele suprarealismului pe care le întâlnim şi'n primul caiet. E aceiaş inchi-

dere în intimitate, aceiaş egoistă uneori şi permanentă harță cu sine insuşi, cu gânduri şi spații nedefinite încă, de unde dl Iosif Moruțan iese rar, pentru a ne da în parte versuri de frumsețea acestora:

„Vecernii cu fum de tămâie şi svon de tălăngi,
„Se pierd în amurgul cu buze de sânge pe crăngi.
„La margini de sat prin lăstari şi tufe de spini,
„Octombre poartă căruțe cu galbene frunze de-arini".
– –
(Autumnală).

Fără îndoială caietul acesta constituie un pas înainte în conturarea talentului tânărului poet de aici, dar orizontul său poetic a rămas şi de data aceasta încă nedefinit deplin. Rămâne ca timpul să-şi spună ultimul cuvânt. Noi ne mulțumim să semnalăm incontestabilul talent al autorului şi să ne purtăm cu nădejdea că tânărul pelerin al plaiurilor năsăudene va sfârşi prin a se lăsa captat de duhul poetic viguros şi specific ce stăpâneşte încă fiecare colțişor din acele locuri şi astfel se va încadra în specificul istoric şi tradiționalist al pământului şi al sufletului nației noastre, fără care nu-l putem înțelege şi deci nu-l putem nici aprecia îndeajuns.

S. ȚURA

Ionel Bulboacă: CÂNTECELE DORULUI. Doine şi strigături. Edit. Episcopiei ort. rom. Kolozsvár-Cluj 1943.

„Inter arma silent musae" a ajuns o vorbă răsuflată. Ea nu mai cuprinde nici o fărâmă de adevăr, fiindcă – după cum ştiți – zângănitul de arme este astăzi destul de răsunător şi totuşi muzele nu tac de loc: nici cele dela oraş, nici cele de prin sate.

Intr'adevăr in puține epoci au mai apărut atâtea cărți de poezii ca în cei din urmă câțiva ani.

Ne obicinuisem chiar aici, în Ardealul de sus, cu apariția caietelor de poezii culte, uneori chiar prea „culte". Iată însă că dl. I. Bulboacă ne îmbie un caiet de poezii poporale. Un mănunchiu de flori câmpeneşti pline de culoare şi de bună mireasmă.

Nu sunt poezii zămislite de țărani anonimi şi adunate în vrâstă de cineva, ci sunt cântece, doine şi strigături izbucnite din piept feciorului Ionel Bulboacă. El a mai publicat poezii, pline de mireasmă rustică, mai ales prin Tribuna Ardealului.

Intr'o vreme când poeții citadini se tânguesc îndeobşte pe melodii din cale afară de minore, poezia tinărului Ionel Bulboacă place şi din simplul motiv că e senină şi'mpodobită cu „frunză verde". Ea ştie chiar chiui sau striga – când cel ce-o cântă, joacă.

Aşezat la simțirea şi la graiul său deopotrivă, Ionel Bulboacă aduce în versurile sale reveneala arăturii proaspete.

Noi, ce să-i spunem altceva decât ceeace se spune deobiceiu la asemenea ocazii: Să fie într'un ceas bun.

D. P.

INSEMNĂRI

ARHIMANDRITUL ION DINU. In ziua „Bunăvestirii" orădanii de lege ortodoxă au fost martorii unei solemnități religioase dintre cele mai rare şi mai impresionante, fiindcă au avut prilejul să asiste la slujba hirotesirii întru Arhimandrit a P. C. S. Protosinghelului Ion Dinu, vicarul Episcopiei ortodoxe române a Nagyvárad-Orăzii.

Inalta treaptă de Arhimandrit i-a fost acordată Părintelui Dinu de către sfântul Sinod al Bisericii ortodoxe române, la propunerea P. S. Episcop Nicolae Popoviciu, iar darul hirotesiei i l-a împărtăşit P. S. S. Episcopul Nicolae

La Nagyvárad-Oradea: P. S. S. Episcopul Nicolae (dreapta) şi I. P. C. S. Arhimandritul Ion Dinu (stânga)

al Kolozsvár-Clujului, în „biserica cu lună" din cetatea de scaun a vicariatului.

In cadrul predicei dela sfârşitul sfintei Liturghii P. S. Sa a arătat temeiurile pentru cari I. P. C. Protosinghel Ion Dinu a fost cinstit cu înălţarea la treapta de Arhimandrit. Aceste temeiuri se pot cuprinde în cuvintele: ascultare şi slujire devotată.

Intr'adevăr Părintele Ion Dinu şi-a slujit cu un rar devotament Biserica şi neamul în toate demnităţile eclesiastice pe care le-a ocupat la Sibiu şi Nagyvárad-Oradea, în cursul ultimelor două decenii. Pretutindeni şi-a vădit cu prisosinţă vârtuţile călugăreşti cu care l-a împodobit Dumnezeu: curăţenia sufletului şi râvna neostenită pentru Biserica strămoşească.

De aceea, la hirotesirea lui întru Arhimandrit cler şi popor deopotrivă i-au strigat din toată inima: „Vrednic este!"

După cuvântarea Prea Sfinţitului episcop Nicolae noul Arhimandrit a răspuns emoţionat, mulţumind tuturor celorce se cuvine pentru cinstea de care a fost învrednicit şi făgăduind că-şi va sluji Biserica şi neamul şi de aci înainte cu acelaş devotament, până la sfârşitul vieţii sale.

CONFERINŢELE DIN POSTUL MARE. Sufletul creştinesc niciodată nu este mai însetat după lumina lui Hristos ca'n zilele de cuvioasă înfrânare din postul sfintelor Paşti. In acest răstimp legiuit de Biserică sufletul îşi reclamă întâietatea grijei, ca să se poată pregăti creştineşte de marele praznic al Invierii Domnului.

Cumpănind aceste adevăruri, cârmuirea noastră bisericească a tras încheierile cuvenite, organizând şi în postul Paştilor acestui an o serie de conferinţe religioase menite să lumineze o seamă de probleme din zona permanentelor preocupări ale vieţii creştine.

Conferinţele se ţin în fiecare Duminecă la ciasurile cinci după masă, în cadrul sfintei Vecernii, răspunsurile îmbogăţite cu alte imne fiind date de Corul Episcopiei noastre sub conducerea P. C. consilier Laur. Curea.

Potrivit programului au vorbit până acum P. S. Sa Episcopul Nicolae (despre *„Hristos şi copiii")*, P. C. Părinte rector L. G. Munteanu (despre *„Creştineasca aşteptare a sfintelor Paşti")* şi Păr. prof. E. Nicolescu (despre *„Hristos şi tineretul")*. Seria conferinţelor o vor întregi: P. C. Părinte consilier Dr. V. Sava (vorbind despre *„Căsătoria în concepţia Bisericii şi a statului)*, Păr. prof. I. Paşca (vorbind despre *„Chipul femeii creştine")* şi Păr. prof. Fl. Mureşanu (vorbind despre *„Viaţa Preacuratei Fecioare Maria")*.

Alte conferinţe religioase se ţin în Sala cea mare a Băncii „Albina", fiind puse la cale de conducerea Bisericii greco-catolice din localitate. Numeroşii credincioşi cari cercetează aceste conferinţe au avut prilejul să asculte până acum pe P. S. episcop auxiliar Ioan Suciu din Nagyvárad-Oradea, pe d. prof. V. Coza şi pe Părintele Nicolae Pura.

E de prisos să mai lăudăm osârdia celor ce se ostenesc astfel întru sănătoasa îndrumare a sufletelor către luminatul praznic al Invierii.

„CE E IUBIREA?" Pagina „Graiu şi suflet românesc" a *Tribunii Ardealului* ne aduce aproape zilnic flori din câmpul liricei româneşti din Ardealul de sus. Cele mai multe din ele sunt poezii ale unor începători. Gazeta le găzdueşte şi pentru motive de ordin axiologic, dar de sigur şi pentru a încuraja pe ceice simt că au ceva de spus în haina sărbătorească şi binepiăcută a versului românesc. Şi te cuprinde un sentiment de bucurie dintre cele mai autentice atunci când constaţi că uneori şi începătorii în meşteşugul stihuirii o brodesc surprinzător de bine.

Iată de-o pildă marea taină a „Iubirii" înfăţişată de Gavrilă Bolog în zece versuri:

Iubirea e un joc bizar,
Vreai s'o 'nţelegi dar e' n zadar:
Nu ştii ce ai, ci numai vezi
Că eşti robit – toate le crezi.
Ieri ai jurat că orice-ar fi
Pe nimeni n'o să poţi iubi
Şi azi tu jurământu-ţi calci
Nimic nu vreai – toate le faci
N'o să 'nţelegi acest calvar:
Iubirea e un joc bizar.

Găsiţi în aceste frumoase stihuri şi un ecou din acel „nu ştiu cum şi nu ştiu ce" al lui Eminescu? Se poate. Nota personală a expresiei însă este incontestabilă. Şi – în definitiv în ce constă originalitatea poetică, dacă nu în caracterul personal al expresiei?

R. D.

Primăvară

CĂRȚILE VIEȚII

COLECȚIE ÎNGRIJITĂ DE P. S. SA EPISCOPUL NICOLAE

Au apărut până acum următoarele volume:

1. G. M. Ivanov: RODURI DIN CÂMPUL EVANGHELIEI. Pg. 140, P. 1·50.
2. Grigore Popa: STILURI DE VIAȚĂ. Pag. 137, P. 1·50.
3. Pr. Ion Goron: TÂLCUIRI. Pag. 141, P. 1·50.
4. Pr. Il. V. Felea: DUMNEZEU ȘI SUFLETUL ÎN POEZIA ROMÂNĂ CONTIMPORANĂ. Pag. 111, P. 1.40.
5. Victor Stanciu: MINUNATE SUNT LUCRURILE TALE! Pag. 162, P. 1·50.
6. Prot. Ion Goron: MEDITAȚII la Evangheliile din Duminecile și sărbătorile de peste an. Pag. 167, P. 1.70.
7. Pr. Il. V. Felea: PAISIE ȘI PAISIANISMUL. Pag. 51, 70 fileri.
8. † Nicolae Colan: MEDALIOANE. Pag. 120, P. 1.50.
9. Prot. Dr. L. G. Munteanu: VIAȚA MÂNTUITORULUI NOSTRU ISUS HRISTOS. Pag. 340. Prețul: P. 2·50.
10. Emil Fiedler: OMUL CEL NOU, în românește de Părintele Nicolae. Pag. 150. Prețul: P. 2·—.
11. Dr. E. Nicoară: LA RĂSCRUCEA VIEȚII. Pag. 100. Prețul P. 1.50.
12. Prot. Dr. L. G. Munteanu: VIAȚA SFÂNTULUI APOSTOL PAVEL. Pag. 248, Prețul: 2·50 P.
13. Prot. Ion Goron: ÎMPĂRĂȚIA LUI DUMNEZEU. Pag. 148. Prețul: 2·— P.

Toate acestea, precum și alte multe cărți bisericești și literare se găsesc la LIBRĂRIA EPARHIALA, KOLOZSVÁR, PIAȚA HITLER ADOLF No. 2.

TIPOGRAFIA EPARHIEI
ORTODOXE ROMÂNE
KOLOZSVÁR-CLUJ

Conducător responsabil:
Iuliu Stămurean

VIAȚA ILUSTRATĂ

REVISTĂ DE FAMILIE

APARE LUNAR, CU BINECUVÂNTAREA P. S. SALE EPISCOPULUI NICOLAE

EDITOR ŞI REDACTOR RESPONSABIL: Prof. L. G. MUNTEANU

ABONAMENTUL PE UN AN 10 PENGEI - UN NUMĂR 1 P.
PENTRU ROMÂNIA 450 LEI. - UN NUMĂR 40 LEI

REDACȚIA: KOLOZSVÁR-CLUJ, EPISCOPIA ORT. ROMÂNĂ, PIAȚA HITLER A. 18.
ADMINISTRAȚIA: KOLOZSVÁR-CLUJ, LIBRĂRIA EPARHIALĂ, PIAȚA HITLER A. 2.

——o-o——

ÎN ACEST NUMĂR:

COPERTA NOASTRĂ: MÂNTUITORUL (detaliu) mozaic din Biserica „Sf. Sofia" Constantinopol

PENTRU COLABORATORI

Revista se pune sub tipar totdeauna la 15 ale lunei. Domnii colaboratori sunt rugați să-și trimită manuscrisele până la această dată. Rugăm articole scurte, scrise citeț, pe o singură pagină a hârtiei. Ordinea articolelor e determinată de necesități tehnice, nu de alte considerații. - Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.